

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič
à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inserati petič
vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod«
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 140.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 28. JESSENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštne čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

SNOVANJE NARODNE STRANKE V ANGLIJI

Pod vodstvom Macdonalda bo sedanja koalicijska vlada kot narodna stranka šla v volitve, ki bodo najbrže že oktobra

London, 19. septembra. Poleg ukrepov za sanacijo državnih financ je v ospredju zanimanja vseh angleških političnih krogov vprašanje razpisa novih volitev. V tem pogledu se je razvil dokaj čuden položaj, ker je en del vlade za čim prej razpis novih volitev, dočim je drugi del odločno proti. Sprva so mislili, da gre zgolj za kombinacijo in intrige, zadnje dni pa se je pokazalo, da v vladi resno razmišljajo o tem, da bi se volitve razpisale čim prej.

Inicijativo za razpis volitev so dali konzervativci, ki so v zadnjem času, ko se iščejo dohodki na vseh straneh, prodri s svojo zahtevo po zaščitnih carinah. Upoštevač težaven gospodarski položaj, ki se zrcali v čim dalje večjem nezadovoljstvu širokih množic, zlasti pa onih državnih uslužbencev, ki so jim v zvezi s plošno štednjo v državnem gospodarstvu znižali prejemke, upajo konzervativci, da bodo s takim programom prodri tudi pri volitvah. Ker pa ni mislili na to, da bi stranka sama mogla izsiliti volitve, so konzervativci predlagali, naj bi sedanja narodna vlada, v kateri so poleg konzervativcev in liberalcev tudi zastopniki delavske stran-

ke, šla v volitve kot enotna narodna stranka pod vodstvom Macdonalda.

Kakor se zatrjuje, Macdonald sam temu načrtu ne nasprotuje, pač pa izražajo pomisleke liberalci, del konzervativcev in predstavniki gospodarskih krogov, ki se boje, da bi volilna borba kvarno vplivala na položaj angleških financ in znova izpodkopal angleško valuto. Nasproti temu pomislekom podurjajo v krogih, ki se zavzemajo za volitve, da bi se doseglo haš nasprotno, ker bi se doslej nasprotujoče si stranke strnile v močno celoto, ki bi tako dobila za nadaljevanje svoje sanacijske politike pooblastilo vsega naroda.

Macdonald je večerjaj nenadoma odpotoval na svoje letovišče. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo pri tej priliki sestavil volilni program in se definitivno odločil glede razpisa novih volitev. V pozitivnem primeru bi se vršile volitve že 15. oktobra. Konzervativci razvijajo že živahno propagando v tej smeri, dočim skušajo liberalci z vsemi sredstvi preprečiti po njihovem mnenju predčasn razpis volitev. Odločitev mora vse- kakor pasti že v par dneh.

Tudi listi se bavijo zadnje dni skoro

izključno z razpisom volitev. »Daily Telegraph« meni, da je v taboru konzervativcev že padla odločitev za čimprej- šnje volitve. »Daily Herald« pa poroča, da bo Macdonald kot vodja koalicijske vlade odnosno bodoče narodne stranke apeliral na volilce v korist politike ob- nove z zaščitnimi carinami. O bodočih namerah poroča isti list, da bo Snowden takoj po sprejemu proračuna izstopil iz vlade in prešel v zgornjo zbornico. Ko bo program zaščitnih carin zagotovljen, bo Macdonald odstopil. Predsedstvo vlade bo v tem primeru prevzel vodja kon- servativcev Baldwin, dočim bo Macdo- nald podkralj Indije ali pa angleški po- slanik v Ameriki.

Angleški finančniki proti razpisu volitev

London, 19. septembra. Predsednik vlade Macdonald je snoči sprejel ravna- teljstvo angleške banke, s katerim je imel daljši razgovor. Govoril se, da so direk- torji angleške banke prišli k njemu z za- htevo, naj izjavi, da ne misli na volitve. Ker bi v sedanjem in bližnjem času samo povečale gospodarsko krizo. Tudi liberal- ni listi so pričeli pisati sedaj proti razpisu volitev.

Laval poseti Hooverja?

Pariz, 19. septembra. »Information« smatra kot mogoče, da bo francoski mini- strski predsednik Laval odpotoval v Washington, ker želi izmenjati svoje mi- sli s predsednikom Hooverom o svetovnem gospodarskem položaju. Potrditve te vesti doslej še ni bilo mogoče dobiti.

Francosko-italijanska pogajanja

Pariz, 19. sept. »Petit Parisien« javlja, da kljub mnogim razpravam, ki jih je imel finančni minister Flandin z Grandjem in drugimi italijanskimi politiki, še ni dosežen sporazum o francosko-italijanskem oboro- ževanju na morju. Razprave niso prišle niti tako daleč, da bi se mogla pričeti prava po- gajanja.

Mussolini ne gre v Berlin

Pariz, 19. septembra. »Temps« poro- ča, da bo Mussolini prihodnje dni stopil v zvezo z nemško vlado zaradi poseta ita- lijanskih ministrov v Berlinu. Mussolini je sicer sprejel Brüningovo povabilo, da naj poseti Berlin, vendar pa ni določil roka. Ker pa na njegov poset v doglednem ča- su sploh ni misliti, bo zato posetil nem- ško glavno mesto zunanji minister Grandi in sicer v začetku oktobra, nekaj dni po Lavalu in Briand, da vrne v imenu Mus- solinija poset nemških ministrov v Rimu.

Hoover za čim večjo razorožitev

Washington, 19. septembra. V tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih se zopet govori, da bo predsednik Hoover predla- gal vsem državam, naj se v veliki meri zmanjša oboroževanje na kopnem, v vo- di in v zraku. V najbližji okolici Hoovera poudarjajo, da bi bila njegova želja pred- vsem ta, da bi tak predlog sprožila kaka evropska velesila.

Gandhi o bodočnosti Amerike

London, 19. septembra. Gandhi je sprejel zastopnika United Press, kateremu je de- jal, da bo lepega dne Amerika prenehala častiti boga Mamona in da se bo nato razvila v največjo silo sveta. Amerika ima velik zaklad zlata, ki se more smatrati kot glavni vzrok svetovne depresije. Zlato se mora izdati in razdeliti, zlato mora cir- kulirati, da bo bogastvo čimbolj izenače- no. Svobodna Indija bi pozdravila poveča- nje uvoza, toda izvoz pšenice kot kom- pensacija za uvoz angleških vojakov je transakcija, ki je ravnotako nesmiselna ka- kor pogubonost.

Herriotova akcija za zbliznanje z Nemčijo

Pariz, 19. sept. Herriot, ki zagovarja nemško-francosko zbliznanje, je predlagal, naj bi se ustanovl nemško-francoski od- bor, ki naj bi pomagal Götthejevemu mu- zeju v Weimaru in Götthejevi rojstni hiši v Frankfurtu ob Meni iz stiske. Herriot meni, da bi bila ta akcija izborna sred- stvo za duhovno zbliznanje obeh držav.

Šahovski turnir na Bledu

20. kolo — Dr. Vidmar je remiziral z dr. Tartakowerjem

Bled, 19. septembra. Včeraj je bil na Bledu dan odmora, davi se je pa pričelo 20. kolo mednarodnega šahovskega tur- nirja. Igrali so Spielmann proti dr. Asta- lošu, dr. Tartakower proti dr. Vidmarju, Stoltz - Colle, Kostić - Niemcović, dr. Alje- hin - Pirc, Maroczy - Flohr in Kashdan - Bogoljubov.

Spielmann je proti dr. Astalošu otvoril s kraljevim kmetom, Astaloš se je branil s francosko obrambo. Igrača sta izmenjala skoraj vse figure in prešla v končnico. Partija je precej izenačena.

Stoltz je otvoril proti Colleju s kralje- vim kmetom, Colle se je branil z Aljehi- novo obrambo, ki jo pa ni najbolje igral, tako da je imel opoldne zelo stisnjeno po- zicijo. Stoltz je prehajal v napad in je pri- čakovati, da bo partijo odločil v svojo korist.

Kostić je proti Niemcoviću otvoril s kraljevim kmetom, Niemcović se je branil s Karo Kanovo obrambo. Igra se je pribli- žala že dopoldne končnici, pozicija obeh mojstrov je precej izenačena.

Dr. Aljehin je proti Pircu otvoril z dam- skim gambitom, Pirc se je branil z rusko obrambo. Žrtvoval je kmeta za napad in ima sedaj dobre šanse.

Tudi Maroczy je proti Flohru otvoril s kraljevim kmetom, Flohr se je branil z Aljehinovo obrambo. Maroczy je v otvo- ritvi ni igral dobro in stoji Flohr precej boljše.

Kashdan je proti Bogoljubov igral dam- ski gambit, Bogoljubov se je branil s kra- ljevo obrambo. V središčni stoji Bogolju- bov nekoliko boljše in ima upanje na zmago.

Kominterni proti Litvinovu

Litvinov išče zbliznanja z evropskimi državami, Komin- terna pa hoče revolucijo

Sofija, 19. septembra. »Utro« poroča iz Zeneve, da je imel bolgarski ministri- ski predsednik Malinov dolgo konferenco s sovjetskim komisarijem za zunanje zadeve Litvinovom. Na konferenci sta razpravljala o repatriaciji bolgarskih vojni ujetnikov, ki so še vedno v Rusiji. Litvinov se je pri tej priliki dotaknil tudi vzpostavitve nor- malnih diplomatskih odnosov med So- vjetsko Rusijo in Bolgarijo. Ponudil je tu- di sklenitev trgovske pogodbe, poudarja- joč, da bi bila poglobitev medsebojnih go- spodarskih odnosov za obe državi zelo koristna ter bi Bolgarija lahko dobivala iz Rusije razne surovine, dočim bi Rusija na- ročala v Bolgariji industrijske izdelke. Tu- di tranzitni promet preko Bolgarije bi se na ta način zelo povečal. Malinov je vzel Litvinove ponudbe na znanje, vendar pa ni dal nobenega konkretnega odgovora,

temveč samo izjavil, da se mora o vsem tem poprej sporazumeti s tovariši v vladi. Berlin, 19. septembra. »Berliner Tage- blatt« poroča, da je prišlo med Litvinovom in Kominterni do oostrega nasprotja zaradi ruske zunanje politike. Kominterni napa- da zunanji komisariat zaradi njegove kri- tike zbliznanja s Francijo.

Nasprotno se Litvi- nov in Krestinskij bojata, da bi imelo delo Komintene za posledico prekinjenje odno- šajev Sovjetske Unije z mnogimi državami Evrope, čeprav so za rusko gospodarstvo in izvedbo petletnega gospodarskega načr- ta potrebni čim boljše odnosi s čim več- jim številom držav.

Tudi Amerika bo morala povisati davke

Washington, 19. septemb. Kakor pišejo razni listi, oroučuje državni zakladni tainik načrt povisanih raznih davčnih postavk v svrhu pokritja deficita v državnem pro- računu. Polez drugega naj bi bil uveden davek na bencin, luksuzne avtomobile in soloh luksuzno blago. Na drugi strani se zatrjuje, da oredsednik Hoover noče ničesar čuti o uvedbi nenpopularnih davkov pred polovico leta 1932., ko se imajo vršiti predsedniške volitve, ki bi škodovali nie- govni stranki.

Boljševiška grozodejstva

Zeneva, 19. septembra. AA. Gruzinski tiskovni urad v Zenevi poroča, da je sku- pina upornikov napadla glavne zapore v gruzinski republiki in pri tej priliki izpu- stila vse politične jetnike. Nato so sovjetske oblasti takoj prijele 223 političnih voditel-jev iz drugih zaporov in jih dale postrežiti. Hkratu so sovjetske oblasti internirale 352 talcev iz istih gruzinskih krogov.

Letalo za polet v stratosfero

Dessau, 19. septembra. AA. V tovarni »Junkers« so zgradili prvo letalo za polet v stratosfero. Poizkusi se bodo pričeli v najkrajšem času. Letalo je opremljeno le z 1 strojem in je popolnoma iz kovine. Nekaj posebnega je stroj. Inženjerji so pri njego- vi gradnji izkoristili vse izkušnje zadnjih višinskih poletov. Letalo bo razvilo naj- večjo hitrost šele v višjih zračnih plasteh.

Zvočni kino Idea!

Danes ob: 4., ½ 6., ½ 8. in 9.
Jutri predstave ob: 3., ½ 5., 6.,
½ 8. in 9. uri zvečer!

Briljantna veselotgra

Ančka zna vse ...

Any Ondra, Felix Bressart, Andre
Pilot, Adele Sandrock

Smeh in zabava! Popolnoma novo!

80 letnica Ivana Hribarja

Ljubljana, 19. septembra.

Bivši minister in pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar praznuje danes čil, zdrav in za svoja leta še izredno vedrega duha 80-letnico rojstva. Že včeraj, ko je javnost zve- dela za njegov jubilej, so prihajale od vseh strani pismene in ustmene čestitke, danes dopoldne so mu pa prišli čestitat minist-ri javnih del g. dr. Albert Kramer, minister brez portfelja, g. Ivan Pucelj, ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič, za Narodno galerijo njen predsednik g. dr. Fran Win- discher, za gasilstvo starosta Jugoslovenske gasilske zveze g. Josip Turk in tajnik g. Pristovšek in še mnogo odličnih predst-avnikov naše javnosti.

Jubilant se je do solz ginjen zahvaljeval vsakemu posebej čes, da ni pričakoval, da mu bo posvetila javnost ob jubileju toliko pozornosti. Drevi priredi mestna občina ju- bilantu na čast intimen večer.

Izvoz drv iz ČSR na Madžarsko

Praga, 19. sept. Z Madžarsko je bil zaradi začasne trgovske pogodbe dogo- vorjen izvoz 20.000 vagonov češkoslova-ških drv. V zameno bo uvoženih na Če- škoslovaško 29.000 madžarskih svinj, tež-kih nad 150 kg, in sicer po zelo nizanih carini, 90 Kč za 100 kg. V zvezi s tem bo- do dobili Madžari popust 577 Kč pri 100 kg svinjskega mesa, kar se bo na Češko- slovaškem mesnem trgu zelo opazilo. Če- škoslovaška zamena z drvmi je zelo majh- na. Kakor se zatrjuje, bo Madžarska za- radi pomanjkanja kuriva uvažala drva tudi iz drugih držav.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Danes ni poslovala. V prostem prometu so notirale:
Devize: Amsterdam: 2284.06—2290.90.
Bruselj: 786.85—789.21. Curih: 1104.75 do 1108.05. Dunaj: 795.40—797.80. London: 275.08—275.90. New York: ček 5649.36 do 5666.36, kabel: 5660.36—5677.36. Pariz: 221.89—222.55. Praga: 167.59—168.09. Trst: 296.06—296.96.

INOZEMSKÉ BORZE.

Beograd 9.03, Pariz 20.07½, London 24.88½, New York 512.12, Bruselj 71.35, Milan 26.79, Madrid 46.50, Amsterdam 206.56, Berlin 121.00, Dunaj 71.95, Sofija 3.70, Praga 15.16½, Varšava 57.35, Bu- dimpešta 90.02½, Bukarešta 3.05

Japonci zasedli Mukden

Ker kitajske oblasti niso dale zahtevanega zadoščenja za umor japonskega oficirja, so včeraj japonske čete po kratkem boju zavzele Mukden

Peking, 19. septembra. Meseca junija je bil v bližini Mukdena umorjen japo-nski generalstabin kapetan Makamura. Japonske oblasti so takoj zahtevale strogo preiskavo in najstrožje kaznovanje krivcev. Kitajske oblasti so preiskavo sicer izvršile, vendar pa so ostali krivci ne izsledeni. Ker kijub ponovnim protestom kitajske oblasti niso dale Japoncem nikakega zadoščenja, so včeraj japonske čete napadle Mukden in ga po kratki borbi tudi zavzele. Ko je guverner prejel poročilo o napadu, je takoj odredil, naj kitajski vojak oddajo orožje v arzenalu, tako da bi se vzdžali vsake borbe in da pade s tem odgovornost za kršitev pre- mirja na Japonce. Kitajska vlada je obenem poslala v Tokio demaršo, v kateri protestira proti temu napadu in zahteva, naj se japonske čete v roku 24 ur umak- nejo na prejšnjo črto.

Hitlerjevci groze s prevratom

Odpor nemških šovinistov proti posetu francoskih ministrov v Ber- linu — Laval in Briand se bosta mudila samo pol dne v Berlinu.

Pariz, 19. sept. Veliko pozornost je v francoskih krogih izzvalo včerajšnje zho- rovanje nemških narodnih socialistov v Stuttgartu, na katerem so govorniki, med njimi celo nekateri vodilni politiki, nasto- pilli proti posetu francoskih ministrov v Berlinu. Podpredsednik državnega zbora Stöhr je v svojem govoru napadel politiko sedanje nemške vlade, ki da je preveč po- pustljiva napram Francozom, ter je zahte- val takojšen odstop Brüninga in Curtiusa. Poudarjal je, da hoče Brüningova vlada iz- vajati reke vrste diktature, samo da bi se izognila novim volitvam. S tem krši vlada ustavo in odvezuje tudi narodne socialiste vseh obzirnosti. Ker ni več legalnosti, tudi ne more biti govora o kakem uporu. Laval in Briand bi storila bojje, če bi šla tja,

kjer raste ponor, ne pa da hodita v Ber- lin. S svojim govorom se je posebno odli- koval tudi princ Avgust Wilhelm Pruski, ki je izjavil, da Nemčija sploh ni več dr- žava, ker je zapravila svojo suverenost. Ni več naroda, marveč samo še čreda ko- ristolovcev. Že od leta 1918. vlada v Nem- čiji državljanska vojna, ki ji je treba z ra- dikalnimi ukrepi napraviti konec.

Ti neprijazni glasovi iz Nemčije so imeli za posledico, da sta Briand in Laval pro- gram svojega bivanja v Berlinu skrajšala na 12 ur. Iz Pariza bosta odpotovala 25. septembra zvečer, tako da bosta 27. sep- tembra jutri prišla v Berlin. Se istega dne zvečer bosta met odpotovala nazaj v Pariz.

Panika na atenski borzi

Katastrofalen padec tečajev vrednostnih papirjev. Tudi na newyor- ški borzi velika baisse

Atene, 19. septembra. Na atenski efektini borzi je zavladala včeraj zaradi katastro- falnega padca tečajev silna panika. Povpreč- no so padli vsi papirji za 25 do 30 točk. Trije borzni mešetarji so izvršili samomor, ker so izgubili vse svoje premoženje. Napo- veduje se tudi polom nekaterih večjih de- narnih zavodov in industrijskih podjetij. Mi- nistrski svet, ki se je sestel včeraj popol- dne, je zasedal vso noč ter razpravljal o vzrokih in posledicah tega katastrofalnega položaja na borzi. Po dolgotrajnih raspra- vah je vlada prišla do prepričanja, da gre za prehoden pojav, da pa finančni položaj ni omanjan. Da bi ga ne izkoristila speku- lacija, je bil sestavljen poseben ministrski odbor, ki bo skupno z Narodno banko izve- del podporno akcijo za podjetja, ki so zašla v težkoče.

Newyork, 19. septembra. Na newyorški borzi je bil včeraj zopet črn dan. Vsi papirji so padli za 10 do 12 točk, papirji zavaro- valnih družb pa celo za 20 točk. Na deviz- nem trgu je dosegel angleški funt z 4.85½/8 najnižji tečaj v letošnjem letu.

Zaščita vlagateljev v Rumuniji
Bukarešta, 19. septembra. Vlada se- stavlja načrt novega zakona o bankah, s katerim bo zelo poostrena kontrola nad bančnim poslovanjem. S poostreno kon- trolo hoče vlada zaščititi interese vlagateljev.

Novo pristanišče za hidroplane v Trstu

Trst, 19. septembra. AA. Tu so pričeli graditi novo pristanišče za vodna letala, ki bo najmoderneje opremljeno.

Pisatelj dr. Fran Detela

K jutrišnjemu odkritju spominske plošče na njegovi rojstni hiši v Moravčah

Ljubljana, 19. sept.

Tam pod mogočno Limbarsko goro — pod Sv. Mohorjem in Sv. Miklavžem v prijaznem belem trgu Moravčah je zagledal luč sveta dne 3. decembra 1850 leta. Srednje šole je dovršil v Ljubljani z odliko, klasične jezike in francoščino pa je študiral na dunajski univerzi. Bil je suplent na Dunaju, profesor v Dunajskem Novem mestu in od leta 1890. naprej ravnatelj gimnazije v našem Novem mestu, kjer je leta 1906. stopil v pokoj in se preselil v Ljubljano.

Nano in leta 1926., dne 11. julija, se je za vedno poslovil od nas v 76. letu svoje starosti.

To je suhoparni tek Detelovega telesnega življenja. Toda njegovo duševno delo in gibanje nam šele pokaže pisatelja in pedagoga Detela v njegovi veliki luči in svetlobi.

Sim uglednih kmečkih staršev je prišel precej pozno v srednje šole, zato pa temeljito dozor in moder za učenje in življenje. Njegova mati je bila sestra profesorja Valentina Konška, ki je tako duhovito in šaljivo znal predavati svojo snov iz naravoslovja učencem, da še danes živi v blagodejnem spominu svojih, sedaj že zelo starih — učencev. Detelova mati sama je bila duhovita, nadarjena, modra ženska z velikim pripovedovalnim talentom in širokim pogledom na svet. In teh njenih lastnosti se je navzel tudi njen sin — naš pisatelj Fran Detela. Imel je poseben dar pripovedovanja: znal je zanimljivo govoriti k srcu in duši našega malega človeka: kmeta, delavca, obrtnika — pa tudi našega inteligenta — prosvetljenca.

Dr. Detela je pisal za »Ljubljanski Zvon«, »Dom in Svet«, »Slovensko Matico«, »Družbo sv. Mohorja«, »Mladiko« itd. Na njegov pisateljski razvoj so vplivali tudi Stritar, Josip Jurčič, Janko Kersnik. Ki mu je tudi opilil njegovo prvo večjo povest »Mlado življenje«, kjer slika življenje, delovanje in nehanje svojih ožjih rojakov — Moravčanov.

Detela je bil torej človek — mož romantično — realistične dobe in je ostal zvest realistični ideji do konca svojega življenja. — Ker je poznal francoske in nemške realiste v izvirniku in jih pridno študiral, je to poznanje vplivalo tudi na oblikovanje in obdelovanje njegovih motivov.

Detela slika in opisuje z isto umetniško rutino kmeta hribovca in dolinca, kakor tudi malomeščnega meščana ali trgovca — špekulanta ali učenjaka — čudaka ali počeželskega inteligenta.

V »Ljubljanskem Zvonu« je spisal leta 1882. povest »Malo življenje«, v kateri riše življenje svojih rojakov — moravških dolincev in hribovcev.

Detelove znane povesti in romani iz romantično poetične dobe so: roman »Veliki grof« (boji celjskih grofov s cesarjem Friderikom II.), dalje njegova najboljša zgodovinska povest: »Pegam in Lamberkar« (Slov. Matica 1891). Kmečke motive nam prikazuje v povestih: »Prihajač« (Slov. M. 1888), »Gospod Lisec« (Knez. knj. 1894), »Tajski promet«, 1912 (Kn. knj. 1912).

Najzrelejša in najlepša Detelova povest je »Trojka« (1897), kjer riše slovensko kulturno življenje s svojimi napakami in vrlinami v polpretekli dobi. Satirična hudomušnost, ki spremlja to povest, ni rezka, zagrenjena in trpká, temveč je prepojena z zdravim, finim humorjem zrelega moža. — Humoreska »Kislo grozje« (1883) je izvrstna poteza domačih značajev in proze kmečke duše. — Detelove večje povesti so še: »Rodoljubje na deželi« (D. S. 1908), »Novo življenje« (Slov. Večernice 1908), »Delo in denar«, DS 1910, Soščolci, DS 1911, Tujski promet, DS 1912, Svetloba in senca (Slov. Več. 1916); dalje je napisal celo vrsto humoresk: Zrtev razmer (DS 1912), Spominska plošča (DS 1914), Trpljenje značajnega moža (DS 1916), Nova metoda (DS 1917), Oficialna Ponižna zločin (Kol. MD 1920), Kapitalisti Rak (Mladika 1923). — S satiro in humorjem so prepojene tudi Detelove poznejše povesti: »Hudi časi« (DS 1894), Takšni so (DS 1900), kakor tudi njegove komedije, zlasti pa karakturna komedija »Učenjak« (Mat. Sloven. 1912) in tridelanka »Dobrodelnost« (DS 1917), kakor tudi zgodovinska veseligrá »Dobrodušni ljudje« (DS 1908). Poleg teh je Detela objavil še več manjših spisov v Dom in Sveta, pri Mohorjevi družbi in v Mladiki. — Tik pred smrtjo je spisal vzpodbudno narodno povest »Zakon in vest«, posvečeno dobi našega osvobodjenja. V tej povesti dokazuje Detela, da je skup-

no življenje človeške družbe brez etičnih zakonov in smernic nemogoče — in da mora vedno in povsod odločevati le samo poslušna vest.

Dr. Detela je bil kot človek — cel mož, ostro — grandiozno izklesan slovenski značaj, bil je mož usmirjenosti, mož plodnosnega življenja. — S svojo globoko in široko izobrazbo je bil ena najmarkantnejših postav in osebnosti v družbi slovenskih književnikov v dobi zadnjih 30 do 40 let. Detela se osnovno ni omejeval na noben stan: vse sloje: delavski, kmečki, kapitalistični in čenjaški stan, vse je vzela na muho in pod kritični nož svojega ostrega peresa. Domač je med meščani in domač med kmeti, med delavci in kapitalisti, zlasti pa si je (kakor Cankar), »privoščil« lažljivo narodnjakstvo, prvakarstvo na deželi in v mestu.

Detela je bil cel mož. Najprvo dolgo vrsto let profesor v tujem nemškem mestu — daleč od rodne domovine, ni izgubil zveze in ljubezni do svojega naroda, puzelje ravnatelj v dolenski prestolici —

obtežen z ravnateljskimi posli in poukom na gimnaziji — ter družinskimi skrbmi — z vzgojo otrok — kajti iskreno ljubljena soproga mu je tako zgodaj umrla kljub vsem tem neprilikam si je z redom in pridnostjo znal pridobiti še časa dovolj, da nam je napisal nad 30 krasnih povesti, romanov in iger poleg manjših humoresk in satir.

In v nedeljo 20. septembra t. l. odkrijejo moravški ožji rojaki svojemu odličnemu domačinu spominsko ploščo z reliefom njegove glave, vse delo domačega kiparja Tineta Kosa. Brez hrupa in trušča, brez vsega nadlegovanja in nabiranja »daj darov« za spominsko ploščo so nas Moravčani v resnici iznenadili s svojim odkritjem. Hočejo počastiti Detela — moža — pisatelja in vzgojitelca celega naroda, ne samo moške srednješolske mladine.

Dr. Fr. Detela je bil cel mož, kakor poje pesnik Simon Gregorčič. Bil je pisatelj, a obenem vzoren družinski oče in pedagog slovenske mladine. Celo svoje življenje je posvetil probuji in prosveti svojih rojakov.

Naj bodo tudi naše skromne vrstice ob njegovi zasluženosti proslavi hvaležen spomenik Deteli v čast in priznanje. S svojimi deli pa si je sam postavil najlepši in najtrajnejši spomenik! Varo.

20. IX. 1908 — 20. IX. 1931

Ljubljana, 19. septembra.

Jutri obhajamo tih praznik velike narodne boli. In nobenega dne se ne spominjamo s tako mešanimi čustvi, kakor 20. septembra 1908. Ponižani Slovenci smo tedaj pretrpeli največje ponižanje in najkrutejše razžalitve nismo mogli in nismo smeli maščevati. Dvoje za svoj narod vnetih src je prenehalo biti. Adamič in Lunder sta bila ustreljena, ranjenih je bilo več narodnih borcev, v žalost in nesrečo vržena množica idealnih src, da so tekle solze mater in nevest po vsej deželi Solze naše so pa zapekle tudi naše brate Hrvate in Srbe in po nedolžnem prelita kri je zakrčala po vsem kulturnem svetu. Stisnili smo pesti, molčali in pričeli delati. V tem delu smo našli tolažbo in vera v pravico nas je pripeljala s pomočjo naših bratov do svobode.

Zato je obletnica septemberskih dogodkov tudi vesel praznik, ki nas je v težkih časih vzpodbujal k zaupanju v bodočnost in nas pripeljal do vedre sedanjosti. Spomin na ta dan je gorel v naših srcih, kakor v duši zaslužnjega srbskega naroda spomin na Vidov dan. Kri prelita v nesreči je rodila sadove, kakršnih leta 1908 še nismo mogli niti pričakovati. Najbolj opti-

mističen idealist je le s strahom in prikritimi dvomi pričakoval osvete, ki je prišla že čez 10 let. Med septemberskimi dogodki in prevratom je morje krvi, žalosti in tuge, vendar so pa prav ta leta najsigurnejši temelji in garancija današnji svobodi. Prekaljeni smo.

Adamič in Lunder mirno počivata ob žrtvah svetovne vojne, ki so med njimi žrtve iz Judenburga in od drugod. Ali ona trupla, ki leže v Ljubljani pri Sv. Križu, so le redki zastopniki množic, ki so žali življenje za isto idejo, zakaj mučeniki za svoje prepričanje leže po vseh poljanah smrti svetovne vojne.

In kakor vsako leto na ta dan, tudi danes mislimo na tisti nekje izgubljeni spomenik, ki bi že davno moral stati na grobu Adamiča in Lundera. Res je, da človek v sreči pozabi na težke dni, a vsako leto nas 20. septembra spomni tudi na to pozabljeno dolžnost. Že dolgo nas ta dan spominja in opominja, mi pa hitimo dalje, kakor bi ne znali ceniti prelite krvi in solza. Spomnimo se torej letos svoje dolžnosti in poslušajmo svojo vest. Spomenik Adamiču in Lunderu je naloga, ki mora biti rešena med prvimi deli našega mesta.

Letošnje darilo Vodnikove družbe

Zopet dobimo štiri krasne knjige — Pristopajte k družbi

Vodnikova družba v Ljubljani ob izdala v letu 1931 naslednje štiri nad vse zanimive, zabavne in poučne knjige:

1. Vodnikovo pratio za leta 1932. Ohranila bo dosedanja lepo pratikarsko opremo ter prinesla obilo izbranega poučnega in zabavnega gradiva v besedi in sliki. Knjigo krasijo 16 strani izvrstnih in zanimivih topografskih posnetkov v bakrotisku.

2. Ivana Matičiča povest: »Moč zemlje«. Pisatelj je živel nekaj let pred vojno med našimi rojaki na Koroškem in ob desetletnici plebsitaci je napisal povest o naši lepi zemlji onkraj Karavank. Ni to ljubavna zgodba dveh, treh ljudi, temveč živa pripoved koroške vasi, pisana kolektivno, zajeta iz resničnega doživljanja naše izgubljene zemlje. Povest, ki je ne odložiš, dokler je nisi prečital.

3. Dr. Ivan Lah: »Signovo maštevnanje«, povest iz življenja ubožnega dolinskega plemiča Sigme, čigar oče je pristaš Zrinjskih. Ko se pripravljata zarota, pride hrabri Sigma na Ožalji, glavni grad Frankopanc, kjer se razvijajo romani mladih ljudi. Naposled nastane boj, ki se ga udeležuje Sigma do katastrofe hrvatskih zarot-

nikov, nato pa se vrne domov in mašuje zločine očelovih nasprotnikov. Delo riše borbo idealizma proti hlapčevstvu in je napisano izredno živahno in krepko.

4. Profesorja Mihajla Pupina svetovnoznani lastni življenjepis »Od pastirja do izumitelja«, ki podaja pester slike in nad vse zanimive prizore in premišljevanja nadarjenega jugoslovenskega dekca, ki je šel v deželo dolarjev s trebuhom za kruhom, izkusil tam obilo gorja in neprijetnosti, postal, naposled profesor na kolumbijski univerzi in znameniti izumitelj. Knjigo je poslovenil dr. Pavel Breznik.

Uprava Vodnikove družbe prosi vse članke, ki še do danes niso obnovili svoje članarine za leto 1931, da se takoj prijavijo pri svojih poverjenikih ali pa direktno pri centralni pisarni v Ljubljani. Isto tako poziva tudi vse ljubitelje lepih knjig, da takoj prijavijo svoje članstvo Vodnikovi družbi v Ljubljani. Naj ne bo slovenske rodbine, katere vsaj eden rodbinski član ni naročil knjig Vodnikove družbe! Gg. poverjeniki, posglatirajte med svojimi znanci za družbo! Bralcem »Naroda«, prijavi še danes svoje članstvo pri Vodnikovi družbi!

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Sreda, 23. septembra: Dogodek v mestu Gogi, premijera. Izven. Četrtek, 24. septembra: Pritličje in prvo nadstropje, veseligrá, premijera. Izven. Sobota, 26. septembra: Kralj na Betajnovi, premijera. Izven. Nedelja, 27. septembra: Pritličje in prvo nadstropje. Izven.

Slavko Grum: Dogodek v mestu Gogi. Izvirno delo v dveh dejanjih je namenjeno za otvoritveno predstavo letošnje dramske sezone. V glavnih vlogah nastopita ga. Saričeva in g. Gregorin, ostale pomembnejše vloge so v rokah: g. Levarka, ge. Marije Vere, Gabrijelčičeve, Rakarjeve, Vide Juvanove, g. Kralja, Dančiča in Skrbinska. V vseh manjših vlogah, ki jih je še cela vrsta, nastopa skoro ves naš dramski ansambel. Za vrzoritev izvirne igre so napravljene popolnoma nove dekoracije po osnutkih akad. slikarja prof. Vavpotiča. Odersko glasbo je napisal g. Vilko Ukmar. Režija je prof. Sestova. Za dramo, ki je popolnoma svojevredno delo, vlada veliko zanimanje. Predstava je izven abonma.

Druga letošnja dramska premijera bo Nestrojeva veseligrá s petjem »Pritličje in prvo nadstropje«. Vsa Nestrojeva dela, ki so pred desetletji polnila pred-

vsem dunajski gledališča, so danes v vsej Srednji Evropi nekako na novo oživila. Vsi repertoarji se pošajo z Nestrojem, ki danes ravnotako, kakor nekaj razveseljuje gledališko publiko. Premijera bo v četrtek, dne 24. t. m. Predstava je izven abonma.

OPERA

Nedelja, 27. septembra ob 16. Prodana nevesta. Gostovanje v Kranju.

Gostovanje ljubljanske opere v Kranju. V nedeljo dne 27. t. m. bo gostovala ljubljanska opera na odru Narodne Citalnice v Kranju. Vprizorila se bode Smetanova opera »Prodana nevesta« z gđ. Majčičev in glavnimi in naslovnimi vlogi. Začetek gostovanja je točno ob 16. Prodaja vstopnic je v trgovini Hlebš. Občinstvo prosimo, da kupi vstopnice že v predprodaji, kajti gostovanje je odvisno od dobro uspele predprodaje.

Konjak brez sline.

— Tak konjak vam je izbrano dišal, je-h? Ne vem sam, zakaj ste mižali, ko ste ga pili?

— Ker se mi že ob pogledu nanj cede sline, konjak pa rad pijem nemešan.

Na kolodvoru.

— Čujte, postrešček, kakšno takso imata?

— 10 Din prvi kovčeg, vsak naslednji pa 2 Din.

— Dobro, prvi kovčeg vzamem sam, drugega pa vzemite vi.

Svarilo kupujočemu občinstvu!

Vsa dravska banovina, zlasti pa mesto Ljubljana, je preplavljena z brezštevilnimi tujimi in domačimi trgovskimi potniki, ki obiskujejo privatne stranke in ponujajo blago ter perilo od hiše do hiše.

Številne pritožbe, ki prihajajo od kupujočega občinstva podpisaneu gremiju trgovcev, potrjujejo dejstvo, da je vse blago, nakupljeno od takih trgovskih potnikov, mnogo manj vredno in slabše ter ga končno prodajajo celo dražje, kakor ostali trgovci, ker morajo v prodajno ceno vračunati potovalne stroške in provizije.

Tudi se je nadalje ugotovilo, da se od takih trgovskih potnikov, ki povečini sploh nimajo nikake trgovske naobrazbe in strokovne usposobljenosti, poleg tega ne posedujejo najmanjšega pojma o kvaliteti in vrsti blaga, ki ga ponujajo, nakupljeno blago ne more več vrniti, niti zamenjati in je vsaka reklamacija brezuspešna. Posledica tega je tožbeni postopek, v katerem slučaju plača in izgubi tožbo navadno le kupec. V mnogih slučajih je dokazano, da je bilo nakupljeno blago tudi sumljivega izvora in so imele prizadete stranke zaradi tega nevspešnosti z oblastmi. Kupujoče občinstvo se torej ponovno opozarja, naj ne kupuje od nelegitimnih inozemskih kakor tudi ne od domačih trgovskih potnikov, ki potujejo ponujajo blago, — nikakega blaga.

Končno opozarja gremij trgovcev vse, da je ponujanje blaga pri zasebnikih po zakonu strogo prepovedano in prosimo slavno občinstvo, da vsakega, ki ga zaloti pri prodaji blaga zasebnim strankam prijavi bližnjemu stražniku v njegovem lastnem interesu, da se s tem prepreči velike zlorabe in obvaruje pred škodo.

11692

Gremij trgovcev v Ljubljani

GREGORC IVAN, I. r., načelnik.

LOJZE ŠMUC, I. r., tajnik.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 19. septembra.

Včeraj okrog 16. je postalo na Erjavčevi cesti slabo Albinu Jebačinu, magistralnemu slugi, rojenemu leta 1854. Mož se je nezavesten zgrudil. Z reševalnim avtom so ga prepeljali v bolnico. — Včeraj zjutraj je nastal na Celovski cesti manjši karambol. Vozniku Valentinu Kaiserju je obšel z opako težko naložen voz na tramvajski progi, ko je privozil tramvaj števil. 22. Voznik je sicer na vso moč zaviral tramvaj, pa se mu ga zaradi mokrih tlačin ni posrečilo ustaviti in se je tramvaj zalezel v voz. Tramvaj se je pri karambolu nekoliko poškodoval, pa tudi voz je bil poškodovan. Nesrečo je pripisati zgolj naključju.

Vlagalka Frančiška Kette, zaposlena v Delniški tiskarni v Ljubljani, je prijavila, da ji je bila 15. t. m. v telovadnici državne reake v Vegovi ulici ukradena aktovka, v kateri je bilo troje moških hlač, diploma samaritanskega tečaja in ročna torbica s 170 Din. — Monterju Josipu Bernotu, zaposlenemu pri mestni elektrarni, je nekdo izmaknil včeraj v Gradišču zelen suknič, vreden 150 Din. — Učiteljica Milka Zupančičeva, stanujoča na Bleiweisovi cesti 13, je prijavila, da ji je nekdo pretekli mesec iz stanovanja ukradel žensko obleko, tri ruže, par ženskih čevljev, več brisač in nekaj perila v skupni vrednosti 600 Din. — Policija je včeraj aretirala brezposelnega delavca Ale Salkiča, ki je okradel več svojih sodelavcev in jim odnesel razno obleko s prtljago vred, poleg tega ga je pa zasledovalo tudi okrajno sodišče v Kranju. Policija je Salkiča izročila sodišču.

KINO

LJUBLJANSKI DVOR

Premiera! Premiera!

Slavni Lou Chaney v drami iz siamskih džungl

V rumenem carstvu

Cene 4 in 6 Din

Danes ob 4., pol 8. in 9. uri.

Jutri predstave ob: 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri.

Iz Celja

—c Dežurno lekarniško službo v Celju ima od danes do vstevši petka 25. septembra rekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

—c Aretiran »poštenjakovič«. Na prijavo prizadeta oškodovanca, nekoga tukajšnjega trgovca, je celjska policija predvčerajšnjim aretirala bivšega trgovskega potnika Franca P. iz Celja, ki je izrabil vojaško zaupanje svojega delodajalca in na njegovo imo inkasiral ter ponesl večjo vsoto denarja. Oškodovanec je sleparja srečal predvčerajšnjim nepričakovano na cesti in naprosil bližnjega stražnika, da ga aretira. P. je zavohal nevarnost in je urnih korakov pobegnil. Pa je bil stražnik urneši in ga je dohitel ter odpeljal na stražnico. P. je bil no zaslišanju izročen sodišču.

—c Smrtina kosa. Predvčerajšnjim je umrla v Prešernovi ulici v starosti 53 let ga. Franja Benkočeva, soproga brzojavnega mojstra v poklju. Istega dne je umrl v celjski javni bolnici 21letni vojak tukajšnjega 39. pešpolka Vojin Krstić.

—c Veliko vrvenje vlada že nekaj dni na Glaziji, kjer je postavil ogromen šotor nemški cirkus Fischer. Predstave so bile doslej razmeroma prav dobro obiskane. Saj pa človek za ne previsoke denarje res vidi lahko prava, zdelo bi se, da nemogoča čudeza. Posebno imponirajo občinstvu trije inteligentni sloni in številni levi, ki jih sijajno vodi in kroti ravnatelj soproga Lastnik cirkusa, ravnatelj Fischer, je sklenil prirediti kljub velikim izdatkom in režijskim stroškom še v nedeljo dve pred-

Beleznica

Koledar.

Danes: Sobota, 19. septembra, katoličani: Januarj, Vitodrag; pravoslavni: 6. septembra: Jevdokastje.

Jutri: Nedelja, 20. septembra, katoličani: Evstahij; pravoslavni: Sozont, Morana.

Današnje prireditve.

Kino Matica: Sestrina iz Varšave.

Kino Dvor: V rumenem carstvu.

Kino Ideal: Ančka vse zna ...

ZKD: »Rango« v kinu Matica ob 14.30.

Jakopičev paviljon: Razstava umetnic. Profesionalne rokborbe v Unionu ob 20.30.

Prireditve v nedeljo.

Kino Matica: Sestrina iz Varšave.

Kino Dvor: V rumenem carstvu.

Kino Ideal: Ančka vse zna ...

ZKD: »Rango« v kinu Matica ob 11. dopoldne.

Jakopičev paviljon: Razstava umetnic.

Profesionalne rokborbe v Unionu ob 20.30.

Prvenstvo srednjih šol v plavanju, skokih in water - polu ob 11. in 16. v kopališču Ilirje.

Ilirja jun.: Mladika ob 10. dopoldne.

Dežurne lekarnje.

Danes in jutri: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6, in Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.

K otvoritvi nove poti na Zelenico vozi jutri ob 6. uri izpred kavarnе Emone avtobus Pernuš, ako se prijavi danes popoldne zadosti interesov pri t. Gorec v Kreditni banki obvezno. Avtobus bo vozil samo do Sv. Ane, za nazaj pa je vsakemu na izbiro, kje se želi vrniti. Ob 6. uri bo v urgovini Gorec (telefon 3006) sporočilo, ako avtobus definitivno pelje. Prijavi se lahko telefonično.

Angleški humor

— Če smemo verjeti poročilom, imajo Kitajci čudne ideje. Zdi se namreč, da plačujajo svoje vojne sami.

— Posetnik Doorna je pravil, da namerava biti bivši cesar Viljem II. zdaj dolga leta pameten. Ves svet na trpi zato, ker je bil Viljem II. dolga leta neumen.

— Bilo je napovedano, da bodo leta 2.000 svetovne zaloge bencina izčrpane. To pa nič ne de. Takrat bo na svetu že toliko avtomobilov, da se človek itak ne bo mogel več ganiti z mesta.

— Ko je Port po svojem poletu okrog sveta priletel nazaj v Newyork in strašno izmučen izstopil iz letala, ga je prva pozdravila njegova žena. Port jo je objel in vprašal: »Ali so moje srajce že prišle iz pralnice?« Bilo je res tako. Port je obletel svet, ta čas so pa bile Portove srajce v pralnici. Pralnica je torej dobila tekmo »za dolžno glavo«.

— Modrijan, ki je priporočil človeštvo, naj posluša obe strani, je živel pred izumom gramofonskih plošč.

— Kako spoznamo muho-samico od samca? Zelo enostavno: Samec sedi na igralni mizici, samica pa na zrcalu. — Nekti pisatelj je izjavil, da ne vidi nobenega razloga, zakaj bi mož po ločitvi zakona ne mogel biti vljuđen s svojo bivšo ženo. Morda bi pa nič ne škodilo, če bi bil z njo vljuđen že pred ločitvijo.

SOKOLI DOPISUJTE SAMO NA SOKOLSKEM PISEMSKEM PAPIRJI!

Še 16 metrov se dvigne nebotičnik

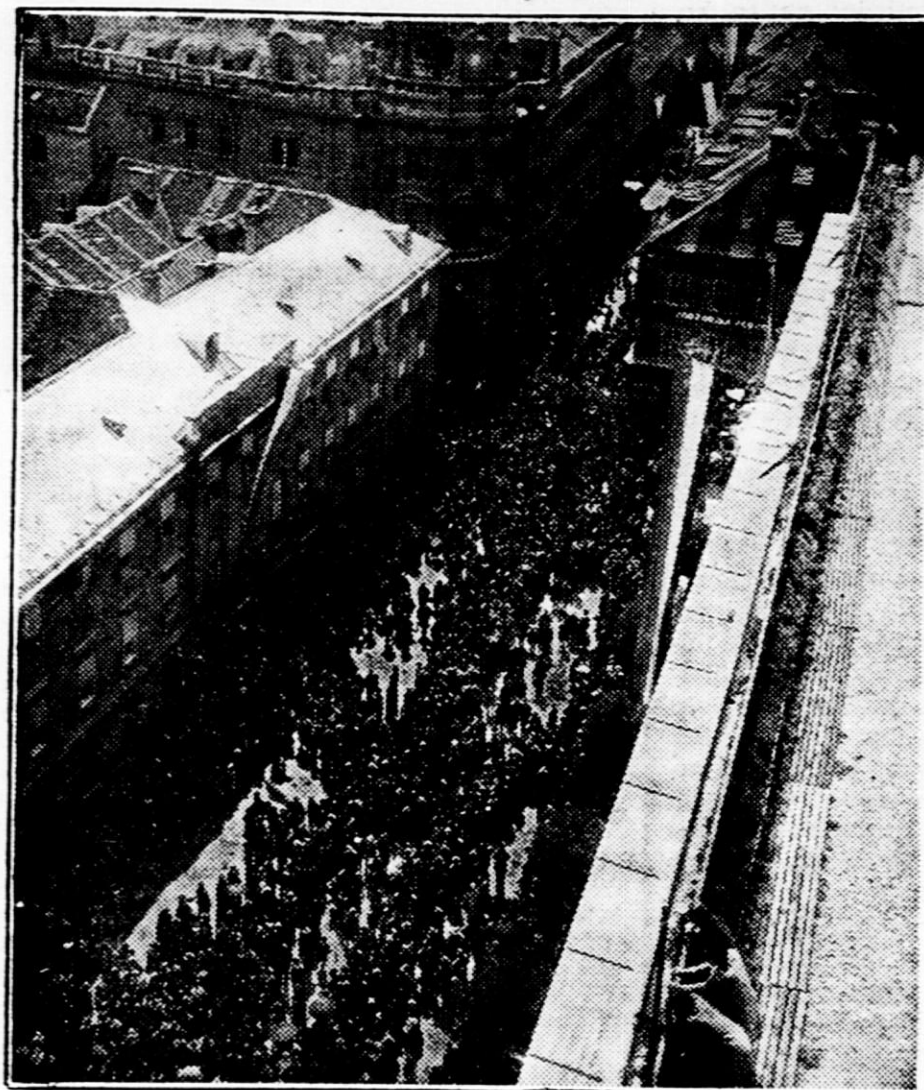
Središče prometa mora biti tam, kjer se bo dvigal visoko nad mesto nebotičnik

Ljubljana, 19. septembra. Nebotičnik raste čez Ljubljano in je že tako visok, da njegova višina presega streho hotela »Bellevue«. Še troje nadstropij, pa bo pri vrhu in tako visok, kakor je zgoraj nadstropje ljubljanskega gradu.

Prav prijazno me je sprejel ing. Dimnik in me ljubezljivo opozoril na vsako zanimivost kolosalne stavbe, ki postaja pod njegovim vodstvom vedno večja ter raste z obudovanjem vredno naglico. Kakor znamo, gra-

šine in poleta, pa ni več ne županov in dostojanstvenikov in ne odličnih dam, vse je samo drobna človeška živalica, ki v skrbeh hiti in bega po ulicah, da se trikrat na dan nasiti. Kako lahko brne zgodovina v to človeško mravljišče in gre dalje veselo poživljajoč.

Od nikoder ne vidimo mesta Ljubljane tako jasno, kakor s te široke terase. Vedno stokamo in tarnamo, kako smo stisnjeni med zidovjem, od tu gori pa vidimo, da

Pogled z 9. nadstropja nebotičnika pred slavnostnim sprejemom po »križju spomeniku kra-
lju Petru.

Na desni vidimo gledalce na stropi Ljubljanske kreditne banke, nebotičnik je pa že sedaj tako visok, kakor bi na to streho postavil trinadstropno hišo. Na Dunajski cesti pričakuje množice sprevod. Slavni grand hotel »Slon« je le ponižna hiša in Malic se nam ne zdi večji od Frgovca. Od spodaj gori je nebotičnik visok le 40 m, od tu gori do Dunajske ceste je pa nebotičnik najmanj še enkrat tako visok.

di nebotičnik po načrtih našega preizkušnega mojstra arh. ing. Vladka Subica Ljubljanske gradbene družba za Pokojninski zavod. Nebotičnik je samo del stavbe, ki bo z njo zazidana vse Gajeva ulica od Dunajske ceste pa do Beethovne ulice. Z njo je Pokojninski zavod pokazal Ljubljani smer, po kateri naj hodi, če hoče napredovati. Ogrorni kazalec nebotičnik nam kaže, da moramo iti v višino, če se hočemo rešiti iz stanovanjske krize. Zidanje nizkih hiš namreč silno razširi obseg mesta in nove hiše daleč od centra je seveda treba zvezati z novimi ulicami, novimi kanali, novimi napeljavami vodovoda, plina, elektrike, telefona in z električno železnico, da postanejo v kratkem času dostopne. Te stvari so pa silno drage in zato morajo biti občinske doklade vedno večje. Občina le s težavo že zmaguje svoje naloge in je prisljena zanemarjati vzdrževanje ulic in cest. Štediti je treba pri tlakovanju in razsvetljavi in se zadovoljiti z najnujnejšimi potrebami. Amerika je spoznala kvarov vpliv velikega obsega mesta na ves napredek mest in zato zida čim največ v višino. Čas je zlat in razdalja je samo izguba časa. Newyork si je sezidal po tem spoznanju mestno hišo z 38 nadstropji, ki bo začela za stoletja, Ljubljana pa danes misli na staroveški nizki magistrat na Vodnikovem trgu. A upamo, da jo nebotičnik preveri, da moramo zidati v višino, če hočemo doseči rentabilnost in graditi tudi za pozno potomstvo. Ameriška mesta štedijo s prostorom parcel in tako štedijo z razdaljo, da odpadejo silni izdatki za nove ceste. Vse poslovno življenje velemest se združuje v središčih, ki so pa s prihranki zmanjšane proračuna za nove ceste zvečer lahko bajno razsvetljena. Razen tega pa ti prihranki omogočajo, da so vse ceste mesta najmodernejše zgrajene in najlepše urejene. Zidanje v višino pomeni pravo urbanizacijo, Pokojninski zavod ima pa zaslugo, da nam je pokazal dosego teh visokih ciljev.

Kakor v zvonik gremo po položnih polžkah. Stopnice seveda še ni in lahko bi jahal na nebotičnik, kakor je Napoleon jahal na beneški Campanile. Pogled z vrha v cev stopnišča je presenetljiv za vsakega in tudi vsakega prepriča, kako silen je napredek moderne gradbene tehnike. Kakor v gigantskem votlem vijaku

se dviga od nadstropja do nadstropja in ko se ozreš v globino, se vrta ta vijak, kakor bi vrtal v sredino zemlje.

Ze gledamo čez palačo Ljubljanske kreditne banke je razgled odprta na vse strani. V spodnjih nadstropjih je stavba mirna in tiha, kakor bi počivalo vse delo. Čim višje pa gremo, tem večji je hrup orjaškega dela. Povsod vidimo delavce, ki vstavlja okna in v osmem nadstropju stopimo v gost gozd sloških stebrov, da komaj vidimo skozi to g.čavo. Železo-betonski strop je podprt z njimi in prav tako tudi v devetem nadstropju. Končno smojmo 40 m visoko v desetem nadstropju. Nad nami pa raste še visoko ogródje odrá, zakaj še 16 m visoko se bo vzpel nebotičnik.

Globoko v nižini so hiše in ljubljanske palače, kakor bi jih postavili otroci na Miklavžev dan. Čudno mesto je to, ali vendar resnično. Tu spodaj daleč v nižini je grand hotel »Slon« in onstran mrgoleče ceste poslopje nekdanjega največjega ljubljanskega hotela »Pri Maliču«. Kako majhni so ljudje pred pošto in kako brezpomembne so te premikajoče se pike po Selenburgovi ulici. Nobene razlike ni med temi živimi pikami, kakor ne poznamo imen mravelj v mravljišču, ko ga lahko miselno razbrskamo. Kako majhni smo, da je treba samo 40 m vi-

šine med samimi vrtovi in širokimi praznimi dvorišči.

Med Dunajsko cesto in Miklošičevo so dolga poslopja skladišč trdke Schneider in Verovšek ter dvorišča in dvorišča, na desni je pa obširni franciškanek vrt. Kako zapravljeni smo s prostorom, saj bi bile tu lahko najlepše ulice! Zahteva časa bo zazidala te prazne parcele in kmalu se bodo tudi franciškanec zaradi zvišanja cen parcelam prepričali, da si ne morejo privoščiti luk suza tako ogromnega vrta sredi mesta. Tudi za pošto med Selenburgovo in Wolfovo ulico pa tja do Zvezde je vse mrtvo. Ali že je Plečnikov prst zarisal po praznoto Paradni trg, ki bo

represntativno središče moderne Ljubljane.

Tudi uršulinski vrt je kakor velik travnik in gotovo se bo umaknil regulacijskemu načrtu stare Ljubljane, ki še vedno ne misli mo nanj.

Ze Rimljani, ki so prihajali po Tržaški cesti, so središče prometa postavili sem, kjer se sedaj dviga nebotičnik, mi pa še vedno premišljamo, kam naj bi dali središče mesta.

Na severni strani nebotičnika je Fröhlichovo posestvo. Sem bi spadal novi magistrat. Tu v naravnem središču in na križišču cest je zdrav teren, da lahko postavimo kolosalno poslopje, ki bo zadostovalo za stoletja. Sprejaj naj bi bili reprezentacijski prostori mestne občine in uradi ter trgovine, zadaj za stanovanja. Ker se po sklenem sistemu zidanja brez težav preurejajo prostori, bi ta stanovanja po potrebi vedno lahko izpreminjali v uradne prostore. Le visoka stavba bi se tudi rentirala in v prav kratkem času tudi sama plačala, da bi ne bila v večno breme občini.

O hotelu »Slon« se tudi govori, da ga mislijo prezidati, kar bi baje stalo 6 milijonov. Za to vsoto bi pa lahko sezidali novo osemnadstropno palačo, in ker bi lahko zidali v dveh etapah, bi hotel lahko med zidanjem ves čas posloval vsaj v skrčenem obsegu.

Na zapadni strani valovi zelenje tivoljskega parka gori čez hrib in Dolomite tja do meje na horizontu. Nobenega mesta ne poznamo s tako srečnim položajem, da bi mu središče ležalo na zdravi zeleni okolici, torej, da bi imelo srce vsega življenja kakor pri vseh živih bitjih od pljuči. Na levi šele s te terase opazimo, da je tam za Glinami in Vičnem, kjer se dvigajo dimniki opekarn, položna višina, kjer si mislimo v bodoči Ljubljani najlepši vrt z vilami premožnih ljubljancev.

Na severni strani so planine, pod njimi pa do Ljubljane prelepa planjava, ki samo čaka,

da se Ljubljana raztegne čez njo.

Zdrav zrak in zdrav teren z naplavljenim gran.ozom, ki omogoča poceni zidanje, sta ona dva nepremagljiva faktorja, ki bosta Ljubljano potegnili v to smer. Pot je odprta in nikjer zagrajena, kakor na primer na zapadu z gričevjem, na jugu z barjen in na zahodu z barijero javnih poslopj. Glavnega kolodvora se na tej strani tišči vojašnica, za njo je Tabor, ženska bolnica, Leonišče in splošna bolnica, ki se bo raztegnila na ono stran Ljubljane in se s kasarro kralja Petra pritiskala prav do Golovec Tega jezui ni mogoče nikjer več predrati, Zaloška in Poljanska cesta pa ne moreta zadoščati, da bi se na to stran mesto moglo neovirano razširiti. Pri zidanju javnih stavb nismo gledali, da bi morali graditi velike skupine v radijalni smeri ter smo jih položili takorekč čez cesto in si sami zapili pot na to stran.

Okusna in zdrava
je
Kolinska kava!

Tik glavnega kolodvora je Ljubljana najbolj stisnjena, takoj na njegovi levi strani se je že razvila do Save, še bolj na levi pa teče reka ljubljanskega razmaha že gori čez značilni zvonik Plečnikove cerkve v Šiški tja čez novo remizo električne železnice in preplavlja že št. Vid gori proti Šmarini gori. Kadar bodo mestni očetje sklopili o regulaciji mesta, naj gospod župan skliče sejo na nebotičnik in ne bo jim treba dolgotrajnega premišljevanja. Zdi se nam, da se je tudi Plečnik povzpela na tem kraju v višino, ko je snoval veliko Ljubljano.

Ze se mračni in luči nam razgrnejo ves načrt Ljubljane. Slikovite silhuete starih Starega trga in zveržene linije starih ulic nam odgrinjajo vso intimno lepoto minulih časov, ostrá črta Dunajske ceste nam kaže v bodočnost.

V desetem nadstropju, kjer smo, bo že kavarna, slaščičarna in tudi bife á la slavni Kranz na Dunaju. V enajstem nadstropju bo kavarniška terasa ter glavni prostor kavarne. V tem nadstropju bodo tudi stroji za lift in pa velik rezervoar, a dvanaajsto in trinajsto nadstropje bo kavarna s steklenimi stenami.

Ze dosedaj je v to kolosalno stavbo šlo tudi ogromno materiala. Samega betona je dosedaj 1900 kubičnih metrov, ki tehta 4.440.000 kg, to je 444 vagonov ali približno 10 vlakov. Če računamo, da je vsak vlak dolg 800 m, bi vlak napolnjen s tem železo-betonom segel skoraj do Mednega. Seveda pa bi pri tem morali pomisliti, da ima nebotičnik tudi pod zemljo dve etaži, a že pred zimo bomo povedali vse podatke, koliko je v vsem poslopju železa in betona, koliko opeke ter drugega materiala.

Na naš nebotičnik smo Ljubljanci in Slovenci lahko upravičeno ponosni. Prvo tako visoko poslopje v Evropi so si zgradili v Kölnu, drugo nič višje imajo pa v Berlinu, tako da smo mi v tej trojici, ki se ponaša z najvišjimi poslopji v vsej Evropi. Dunaj na primer je daleč za nami, saj ima najvišje poslopje na Dunaju le 10 nadstropij. Nebotičnik nam zavičajo Beograjčani in Zagrebčani in Beograjčani so že sklenili, postaviti

nebotičnik s 25 nadstropji, Zagrebčani bi jih pa seveda radi še prekosili in hočejo napraviti nebotičnik s 27 nadstropji, samo da nimajo še potrebnega drobiža.

Jugoslovenci, rojaki

Tisoči in tisoči smo že zapustili svoje domove, tisoče še čaka ista usoda. Po ameriških tovarnah, poljih in gozdovih, po francoskih in nemških rudnikih, po vseh državah in v vseh najtežjih poslih so razkropljeni naši bratje in sestre, ki jih tla beda in nasilje čez domači prag. Trd in težak je emigrantski kruh, toda žal ni tega niso vsi deležni. Na stotine in stotine je bednih, lačnih in golih, ki trkajo na naša vrata in naša srca, da jim jih odpremo.

Tudi v naši državi jih je mnogo, ki so se zatekli kot verni sinovi svoje matere in nasiti s svojim kruhom. Ne zahtevajo ničesar od nas, češar nemogočega, ničesar preveč, samo toliko, da ohranijo svoje bedno življenje.

Zima prihaja. Zunanja dela bodo končana in na stotine delavcev bo zopet na cesti. Domači se bodo lahko zatekli v svoje domove, naši bedni Primorci emigranti pa bodo ostali na cesti, brez vsake pomoči, — težnja po domu jih bo glodala v srcu in marsikoga spravila iz ravnotežja, v obup ali pa celo na slaba pota. Tu je pomoč nujna in neobhodno potrebna. Tu ni več usmiljenja, ki zahteva od nas požrtvovanja in pomoči, ampak tu je trda dolžnost, ki nas veže, da delimo kos kruha z bližnjikom.

Rojaki in prijatelji! Storimo svojo dolžnost do bratov in sester! Vso našo jugoslovensko javnost pa prosimo, da nas podpre po besedah našega goriskega pesnika: Odpri srcé! odpri roké. otraj bratovske solze!

Odbor prosvetnega društva »Tabor« zbira tudi poneseno in obrabljeno obleko, perilo in obutev. Prosimo vse, ki so pripravljeni darovati nam kak kos, da soročito to na naslov: Prosvetno društvo »Tabor« (hotel Tivoli), bodisi ustmeno ali pisмено.

Vsak najmanjši dar bo s hvalečnostjo sprejet, vsem dosedanjim darovalcem pa srčna hvala!

Za prosvetno društvo »Tabor«: predsednik Božič Lado in tajnik Skrap Milče.

V šol.

— Človeško telo je ustvarjeno tako, da se lahko vsemu prilagodi. Ali ve kdo kakšen primer?

— Jaz, gospod učitelj. Naš papa se je zredil od lani za 20 kg, pa mu koža ni počila.

Zlati jubilej uglednega denarnega zavoda

K 50 letnici Kmetске posojilnice ljubljanske okolice r. z. z n. z. v Ljubljani, Dunajska cesta 18

Ljubljana, 19. septembra.

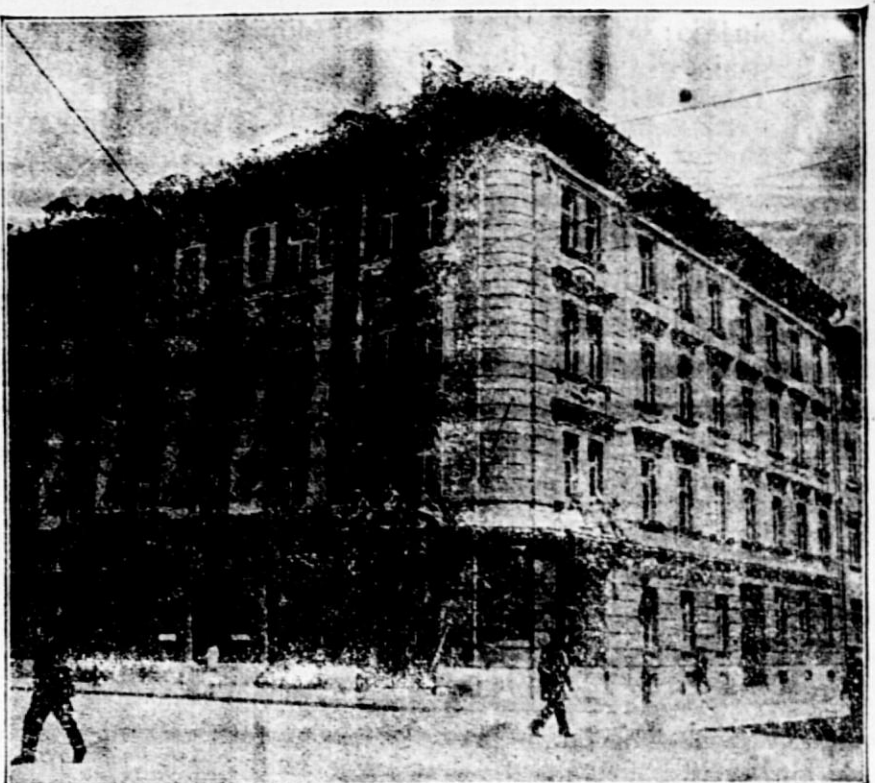
Dne 18. septembra 1881 se je vršil ustanovni občni zbor Kmetске posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani, katerega so sklicali župani ljubljanske okolice. V prvi odbor so bili izvoljeni med drugimi: Janez Knez star, župan v Spodnji Šiški; Martin Bavdek, župan v Udmatu; Vinko Ogorelec, župan v škofiji in Tomaž Ločnikar, župan na Viču.

Glavni organizator in pospeševatelj ustanovitve pa je bil znani slovenski mecen Anton Knez, ki je bil do svoje smrti l. 1893. najbolj agilen delavec v zavodu. S krepko vzpodbudo sta sodelovala pri ustanovitvi tudi oče slovenskega zadružništva inž. Miha Vošnjak in njegov brat dr. Josip Vošnjak.

Emancipacija našega denarnega gospodarstva se je vršila jako počasi, saj je začela šele osem let pozneje poslovati »Mestna hranilnica ljubljanska«, leta 1895. »Ljudska posojilnica« in leta 1900. pa »Ljubljanska kreditna banka«.

Tako je »Kmetška posojilnica ljubljanske okolice« danes najstarejši slovenski denarni zavod v Ljubljani, ki je začel z uspehom narodno-gospodarsko osamosvojitve in jo v petih desetletjih svojega delovanja zvesto nadaljeval. Ravnal se je vedno po temeljnih zadružnih načelih in zlasti s kulantno obrestno mero izdatno pospeševal razvoj vseh panog narodnega gospodarstva, v prvi vrsti pa gospodarsko povzdignost našega kmeta. Podpiral je slovensko zadružništvo vobče in bistveno pripomogel k njegovemu razvoju in današnji veličini. Leto za letom je naklonil znatne vsote v »splošno koristne narodne namene«.

Zavod so vodili v vseh petih desetletjih vseskozi izkušeni odborniki. Od početka poslovanja posojilnice ji je predsedoval gospod Janez Knez star, vulgo Ančnik in po njem se je za zavod udomačila označba »Ančnikova šparksa«. Po smrti imenovanega leta 1892. ji je predsedoval njegov sin gospod Ivan Knez do svoje smrti v letu 1926. in od

tega časa dalje ji predseduje gospod Andrej Šarabon.

Zaradi svoje priznane solidnosti si je zavod vkljub malim začetnim sredstvom hitro pridobil zaupanje slovenskih gospodarskih krogov, se razvijal in raste brez zaprek in zadržkov tako, da je danes največji kreditni zavod naše države na zadružni podlagi, ki upravlja premoženje nad 245 milijonov dinarjev in šteje že nad 6000 deležnikov.

Iz skromnih začetkov so narasle vloge do danes na preko Din 236.000.000.—, posojila na preko Din 193.000.000.—, rezervni zakladi presegajo vsoto Din 9.000.000.—, nepremičnine, ki so upoštevane v bilanci z Din 3.177.401.—, reprezentirajo znatno tiho rezervno, saj poseduje danes zavod, ki je začel svoje poslovanje v brezplačno na razpolago mu stavljenih prostorih gospoda Janeza Kneza, lastno zadružno palačo na najprometnejšem prostoru ob Dunajski cesti, ter poleg tega še dve vogalni stanovanjski hiši ob Dunajski cesti, ozir. Trdinovi ulici poleg raznih stavbišč v mestu in na neposrednih periferijah.

V spomin petdesetletnice ustanovitve zavoda je sklenil odbor, da sežida v nastopajočem jubilejnem poslovnem letu na dveh parcelah ob Dunajski cesti stanovanjsko palačo.

Jubilej vodje naših fotografov

Ljubljana, 19. septembra.

Petdeset let še ni starost, temveč višek življenjskega razmaha, ko moški popolnoma dozori in z resnobno pregleda svojo pot ter preračuna, kako bi svoj preizkušeni razum obrnil starosti v dobro. Na tej odločilni življenjski meji stoji danes simpatičen ljubljanski fotograf g. Franjo Grabjec, že dolgo let od kolegov vse naše banovine spoštovani načelnik zadruge fotografov.

Fotografska stroka je bila pred to organizacijo neugleden stan, ki so se mu le redki posvečali, po zaslugi te organizacije in njenega voditelja, našega jubilarja, pa stoji danes fotografiji med najuglednejšimi obrtniki in pričrjenajo z uspehom tekmovali tudi z umetniki. Kakor je zmagalo med fotografiji prepričanje, da je tudi fotografija umetnost, uspevajo v tej stroki le talentirani može najboljšega okusa, zakaj umetniška fotografija je skoraj popolnoma nadomestila nekdanjo miniaturo in v splošnem tudi velik slikani portret, ki zaradi cene splošnosti ni dostopen. S svojim prijateljem, pokojnim Avgustom Bertholdom, začetnikom umetnosti v naši fotografiji, se je Franjo Grabjec prvi začel boriti za visoko stremenje požlahtnenje svoje obrti, ki jo je izpreminjal v umetnost. Kot načelnik zadruge fotografov je uredil vsa stanovska vprašanja in dovedel fotografsko stroko do današnje višine, ki se z njo lahko ponašamo tudi pred inozemstvom.

Kmalu po potrebi je mladi Grabjec iz svoje poljske domovine prišel v Ljubljano. Seveda je pa mladi Poljak že prej delal v najbolj renomiranih ateljejih vele mest in tako je samoočebni umevno, da je vstopil v Ljubljani v tedaj največji atelje, namreč k pokojnemu Juliju Millerju, ki je starejši generaciji našega mesta zaradi svoje ljubezne žegavosti in dobrušne originalnosti še v najboljšem spominu. S svojo marljivostjo in skrajno vestnim delovanjem si je današnji jubilar kmalu pridobil polno

zaupanje in prav očetovsko naklonjenost svojega šefa ter je po njegovi smrti prevzel tudi njegov dobro vpeljani atelje. Tekom dolgih let je g. Grabjec svoje podjetje znatno razširil z zgradbo najmodernejšega ateljeja, da je danes sigurno lastnik ene najlepših in najzmožnejših fotografskih delavnic v državi. Korakal je vedno s časom, intenzivno zasledoval vse nove pojave na polju fotografske tehnike in se tako kvalificiral v resnici za mojstra. Njegovi portreti se odlikujejo kot dobro preštudirana dela, polna življenja in individualnosti, kar zahteva tudi umetnost od slikarja in kiparja. Štedljivi in previdni gospodar si je zgradil na Mirju svoj lastni dom, ki ga obdaja prekrasen vrt, dokaz lastnikovega smisla za lepoto in potrebe estetskega užitka.

Jubilant je pa kot prijatelj prirode tudi navdušen turist in neutrudn veslač, v družbi ga je pa sama dobrodušnost, a proti svojim stanovskim tovarišem je vedno najboljši svetovalec ter požrtvovalen kolega. Ti njegovi kolegi mu danes čestitajo kot najboljši prijatelj, njim se pa tudi pridružuje dolga vrsta tovarišev s planin in z mirne Ljubljance pa tudi od živahne okroglo mize. Še mnogo blagoslovljenih let!

angleškega
in češkega
sukna!

BOGATA IZBIRA!

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Liane Haid v pikantni, vlezabavni in nadvse humoristični zakonski komediji

Moja ljubica Sestrična iz Varšave Sonja

Sodelujejo: Szöke Szakall, Tala Birell, Fritz Schulz, Huszar Puffy

Kot dopolnilo film: **Kraljev teden in odkritje spomenika kralju Petru Osvoboditelju v Ljubljani**

Poleg tega še nova šaloigra z Miki miško!

Predprodaja vstopnic dnevno od 11. do 1/2 13.

Telefon 2124. **Elitni kino Matica**

Danes premiera ob 4., 1/2 8. in 9 1/4.

Jutri predstave ob 3., 5., 7. in 9. uri!

Dnevne vesti

— Spomenik kralju Petru v Supetru. 27. t. m. bo odkrit v Supetru na otoku Braču spomenik kralju Petru. Iz Splita bodo vozili v Supetar posebni parniki.

— Novi avstrijski generalni konzul v Ljubljani. Dosedanji avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Herman Pleinert, ki je služboval pri nas nad 4 leta in je bil zelo priljubljen, je premeščen v istem svojstvu v Bratislavo. Na njegovo mesto pride dosedanji prvi legacijski svetnik avstrijskega poslanstva v Pragi gosp. dr. Feliks Orsini - Rosenberg, ki mu je naša vlada že izdala eksekuturo. Predaja agend bo koncem tekočega meseca. Odhajajočemu gosp. generalnemu konzulu želimo, da bi tudi na novem službenem mestu z enakim uspehom deloval.

— Iz odvetniške službe. Odvetnik v Škofji Loki dr. Fran Jerala se je odpovedal izvrševanju advokatske prakse. Za prevzemnika pisarne je odbor advokatske komore v Ljubljani imenoval advokata v Škofji Loki g. dr. Viktorja Ahazizha.

— Iz železniške službe. Premeščen so po službeni potrebi uradniški pripravnik Ivan Pervan iz kurilnice v Vinkovcih k strojnemu oddelku v Subotici, pomožni nadzornik Andrej Jordan od sekcije za vzdrževanje proge v Mariboru k sekciji za vzdrževanje proge v Rimske toplice, uradniški pripravnik sekcije za vzdrževanje proge Anton Štefulec iz Ptuj v Št. III, uradniški pripravnik sekcije za vzdrževanje proge Pavle Jeras iz Novega mesta v Ormožu in postajenačelnik Robert Pešek iz Lukavca v Sarajevu; na lastno prošnjo so premeščen pomožni strojevodja Ivan Kosovel iz kurilnice Sombor v Novi Sad, pomožni nadzornik proge Janez Kališnik iz Vidma - Krško v Ljubljano, pomožni nadzornik proge Karl Dvořák iz Rimske toplice v Videm - Krško, pomožni nadzornik proge Stanko Stanič iz Laškega v Ljubljano, glavni kolodvor, pomožni nadzornik proge Anton Janež iz Ormoža v Laško, oficijal računovodstva pri direkciji državnih železnic v Ljubljani Josip Pravogel v prometno - komercialni oddelki iste direkcije in pomožni oficijal postaje Veliki Bečker Martin Veselko v kurilnico Maribor.

— Izpremembe v železniškem voznem redu. S 4. oktobrom nastopijo v zimskem železniškem voznom redu naslednje izpremembe: nočni brzovlak št. 8—D 190 Zagreb - Dunaj z odhodom iz Zagreba ob 20.35 in prihodom na Dunaj ob 6.51 izostane, vozil bo pa namesto tega ta brzovlak po sledečem voznom redu: Zagreb - glavni kolodvor odhod 22.31, Zidani most prihod 0.50, odhod 1.00 Maribor glavni kolodvor prihod 2.56, odhod 3.45, Dunaj prihod 9.15; 2. brzovlak št. D—31-902 Jesenice - Podbrdo vozi 10 minut pozneje in sicer Jesenice prihod ob 7.00, odhod 7.20, Bistrica - Bohinjsko jezero prihod 7.54, odhod 8.02, Podbrdo prihod 8.13, odhod 8.23.

— Iz sodne službe. Tajnik upravnega sodišča v Sarajevu dr. Anton Kržišnik je imenovan za sodnika istega sodišča.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 56 z dne 19. t. m. objavlja zakon o Narodni banki kraljevine Jugoslavije, pravilnik o znižani vožnji nezaposlenih delavcev in navodila za izvrševanje tega pravilnika.

— Statistika mladine na zagrebških solah. Na zagrebških ljudskih solah je letos 12.300 učencev, na srednjih 10.000 dijakov, na raznih strokovnih solah okrog 3000, na vseučilišču pa okrog 4500, skupaj okrog 30.000 dijakov.

— Konkurs Jugoslovanske Pevske zveze. Jugoslovanska Pevska zveza razpisuje v zvezi s proslavo svoje desetletnice in vseslovenskim pevskim izletom, ki se bo vršil na Vidovdan 28. junija 1934, leta v Beogradu, konkurs: 1. za kantato, komponirano za mešani zbor in orkester, 2. za zborovske skladbe: tri moške, tri ženske in tri mešane zbere, 3. Besedila vseh skladb si izberejo lahko skladatelji sami, razen za kantato, vsebina katere naj izraža vodilno idejo jugoslovanskega naroda. I. Oblika kantate je svobodna. Skladatelji se opozarjajo, da bodo kantato izvajali zbori vseh v Zvezi udeleženi društveni in da radi tega upoštevajo možnost reproduciranja teh zborov. Trajanje kantate ima biti 15—20 minut. II. Vsaka vrsta zbora (moški, ženski, mešani) ima tri kategorije. Zbori se kvalificirajo po kategorijah po težkozi same skladbe: v prvo kategorijo pride najtežja, v tretjo najlažja skladba. Skladbe tretje kategorije so v prvi vrsti namenjene podeželskim zborom. Radi tega naj skladatelji označijo, za katero kategorijo je skladba zložena, vendar si ocenjevalni odbor Jugoslovanske Pevske zveze pridržuje pravico eventualne spremembe po skladatelju določene kategorije zbora. Konkursa se smejo udeležiti vsi jugoslovanski skladatelji. Zadnji rok za predložitve skladb je 31. september 1932.

leta. Od odbora izbrane skladbe se bodo horizontalno: Din 5000 za kantato, skladbe prve kategorije po Din 1200, druge po Din 1000, tretje po Din 800. Nagradene skladbe ostanejo last Jugoslovanske Pevske zveze. Skladbe se pošiljajo na naslov: Južnoslovenskom pevackom savezu, Beograd, Kralja Ferdinanda br. 1. (Dom »Stanković«). Ta konkurs se pod današnjim datumom razglašuje v dnevnih v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sofiji. Glavni tajnik Kosta P. Manojlovič, skladatelj. Predsednik J. P. S. dr. Viktor Novak, univerzitetni prof.

GRAMOFONSKA PLOŠČE po Din 3.—

izposojuje »SLAGER«, izposojevalnica gramofonskih plošč in gramofonov. LJUBLJANA, Vegova ulica št. 2

— Prošnje akademikov za soredim v Oraznov dilaški dom in za podelitev brezplačne hrane. Po sklepu urave Oraznove dilaškega doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru 1931-32 večje število rečnih akademikov ljubljanske univerze brezplačno prehrano (kosilo in večerjo) v Akademskem kolegiu. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sorediti v dom, vendar na prosto stanovanje ne izključuje brezplačne hrane v Akademskem kolegiu. Če so emotne razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo vsem medicini in nezakonjski roleni. Za obsegušnosti (brezplačno stanovanje in prehrano) se pravi v eni prošnji. Podčrtati pa je treba ugodnost, ki jo prinese v prvi vrsti želi. Prošnje morajo biti onemreliene z izoričevali o položajih poslednjih izpitih (kolokvijih), pri začetnih izpitih z izoričevalom o višjem tečajnem izpitu, pri vseh z ne nad leto starim in po pristojni davčni upravi potrjenim ubožnim listom. Nekolkovane prošnje se sprejemajo do 28. t. m. in na bodo naslovljene na: Upravni odbor Oraznove dilaškega doma v Ljubljani (univerza).

— Zatvoritev planinskih koč. Osrednji odbor SPD opozarja občinstvo, da se bode zatvoritev koč izvršila takole: Koči na Golici; Spodnja koča na Golici se zapre 1. oktobra; Kerkova koča na Ratitovu bo odprta samo v nedeljo, dne 20. t. m.; Staničeva koča bo zaprta v torek, dne 22. t. m.; Erjavčeva koča na Vršcu se zapre dne 20. t. m., če bo pa vreme ugodno pa prihodnjo nedeljo, dne 27. t. m. Odprta pa bo, v slučaju lepega vremena ob sobotah in nedeljah, na praznike in dnevi pred prazniki. Kamniške planine: Koča na Kamniškem sedlu in koča na Kokrškem sedlu sta bili zaprti 15. septembra. V slučaju lepega vremena ostane Cojzova koča na Kokrškem sedlu ob sobotah in nedeljah, dnevi pred prazniki in na praznik za silo oskrbovana in odprta.

— Izprememba pravilnika. Minister za trgovino je na podlagi člena 11. zakona o osrednji upravi za mere in dragocene kovine v soglasju s finančnim ministrom določil, da je treba pravilnik o povračilu stroškov za dostavo in prevoz državnih stvari (instrumentov) uslužbenecv osrednje uprave za mere in dragocene kovine, kontrole mer in dragocenih kovin in kontrole posod izpremeniti takole: Točka 1 a v členu 5 se izpremeni in se glasi: »a) po 20 Din za nosača do železniške ali avtomobilske postaje ali do pristanišča pri dohodu, odhodu s postaje in na postaji v vseh onih primerih, kadar uslužbenec po navedenih predpisih za navedene stvari ne gre povračilo stroškov za ta prevoz.« Ta odlok stopi v veljavo z razglasitvijo v »Službenih Novinah«.

— Prikrejevalni tečaj. Kr. banska uprava, referat za pospeševanje obrti v Ljubljani namerava tudi letos v zimskem času prirediti v Ljubljani za krojače in šivilje prikrejevalne tečaje, ki jih bo vodil strokovni učitelj gosp. Knafeč Alojzij. Vsak tečaj bo trajal okoli 6 tednov. Začetek tečajev se bo naknadno določil. Interesenti naj se priglase ustmeno ali pisмено pri referatu za pospeševanje obrti, Ljubljana, Stari trg št. 34/I. desno, kjer dobe tudi vsa nadaljnja pojasnila.

VABIMO VAS, oblecite se pri nas!

Po svojem okusu si izberite oblačilnih potrebščin

ZA MAL DENAR.

Nudimo olajšana plačila.

A. Presker
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

— Juš Kozak, Šentpeter. Rom. n. 1061. Str. 424. Izdala in založila Tiskovna družba v Ljubljani. Opremil ing. arh. Janko Omahen. Cena: broš. Din 90.—, platno Din 120.—. Zopet je dobila Ljubljana svoj roman. Juš Kozak, ki je pokazal močno pripovedniško nadarjenost z uspešnimi novelami in povestmi, je v »Šentpetru« velikopotezno orisal življenje ljubljanske periferije, narave in duha šentpeterskega predmestja. Njegov roman se dogaja v tasi, ko je bil ta del Ljubljane ohlapnejše nego danes spojen z mestom, ko njegovi prebivalci še kmetovali po ljubljanskem polju in gojili mesarsko obrt. Jumaki Kozakovega romana, šentpeterske mesarije so premožni in bahavi ljudje, ki se iz kmetstva počasi prerivajo v meščanstvo. V ospredju dejanja stoji Zamejčeva rodbina, katere dramatično usodo, določeno po dednih vplivih — mot krvi — in izpremenjenih gospodarsko-socialnih okoliščinah je pisec postavil v okolje razgibanega predmestja. Razdroj stare kmečko-obrtniške rodbine je dal romanopiscu priložnost, da postavi pred čitatelja vrsto psihološko dobro zadetih in živo podanih oseb, med njimi starega Matijo Zamejca, njegovega brata Luko, nesrečno hčerko Marijo, nje krasno sestro Azo, pa tudi celo galerijo drugih oseb, ki označujejo okolje in kažejo predmetno Ljubljano izza dni naših očetov in dedov. Roman je poln dejanja, napetih zapletov in učinkovito opisanih prizorov. Posebno so pisec uspešni opisi žentovanj v razkošni potratnosti »starih, dobrih časov«, pustnega veseljačenja in drugih značilnih običajev. Tragika rodbinskega propadanja, preko katerega poganja nov rod, je podana umetniško preplečevalno. »Šentpeter« pa ni značilen samo za Ljubljano, v kateri se dogaja, marveč sploh za slovensko kmečko in malomeščansko življenje. Z njim smo dobili roman trajne vrednosti. Knjiga je izredno lepo opremljena in spada po vsebini kakor po opremljenosti najlepše naše izvirne novosti zadnjega desetletja.

— Sadjarji! V dneh 25., 26. in 27. oktobra se vrši v prostorih Ljubljanskega velesejma velik sadni sejem. Vsi sadjarji so vabljeni, da se s svojim pridelkom udeležijo tega sejma. Kdor namerava sodelovati, mora do 1. oktobra t. l. prijaviti svojo udeležbo na naslov »Sadjarstvo in vrtnarsko društvo« v Ljubljani, Resljeva cesta 24/II. V tej prijavi je točno navesti katere sorte se bodo poslane, koliko od vsake sorte, v kakšni posodi in koliki sadja od vsake sorte (razen tistega, kar namerava poslati) ima dotičnik sploh napredaj oziroma doma v zalogi. Skrbelo se bo namreč po možnosti za odjemalce ne samo za tisto sadje, ki bo postavljeno na sejem, ampak tudi za zaloge, ki jih imajo doma. V poštev pride samo trpežno pozno jesensko in zimsko, skrbno izbrano namizno sadje, zlasti jabolka in hruške, in sicer samo tistih vrst, ki se nahajajo v sadnem izboru za dravsko banovino. Vsa nadaljnja pojasnila daje Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

— Vpisovanje v ekonomsko - komercialno visoko šolo v Zagrebu. Redno vpisovanje v zimski semester šolskega l. 1931-32 na ekonomsko - komercialni visoki šoli v Zagrebu se prične 25. t. m. in bo trajalo do vsehatega 2. oktobra.

— Najvažnejše govore na zadnjem zasedanju društva narodov v Ženevi prinese v odlomkih v svoji emisiji v nedeljo ob 20.15 ljubljanska radio oddajna postaja. Preno se bo vršil s tonfilmskega traku in bo trajal cca. 40 minut. Obsegal bo sledeče: 1.) Volitev predsednika in govora predsednika min. Titulesca ob otvoritvi zasedanja. 2.) Iz razprave o sprejemu države Mexike v članstvo Društva narodov. (Govor min. Brianda in min. Curtiusa.) 3.) Iz velike razprave o delu Društva narodov (odlomki govorov min. Brianda in lorda Roberta Cecilja).

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno vreme. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Zagrebu 28.6, v Skoplju 26.8, v Splitu 22.2, v Beogradu 19.2, v Ljubljani 17.8, v Mariboru 16.2, v Sarajevu 14.5. — Davi je kazal barometer v Ljubljani 766.8, temperatura je znašala 11.6.

— Grozdje po 50 para kg. Iz Hercegovine poročajo, da cene grozdja že dolgo niso bile tako nizke kakor so letos. V okolici Mostara je grozdje po 2 do 2.50 Din, v stalaškem kotaru 1—2 Din, v dolini Neretve in v okolici Metkovića pa celo po 50 para kg. Kljub temu pa ljudje grozdja ne morejo spraviti v denar.

— Dve nezgodi. Ko je včeraj popoldne delavec Miha Orsini, zaposlen pri mestnem valjarju, polnil karbidno svetilko, mu je t a nenadoma eksplodirala in mu precej poškodovala desno oko. Orsini je moral v bolnico. — Druga žrtev nesreče je bil posestnik Jakob Markič iz Trahinj, občina Naklo pri Kranju. Davi je hotel na senik po krmo za živino, pa mu je na stopnicah spodrsnilo in je padel. Zlomil si je desno roko v rami. Prepeljali so ga v bolnico.

— Tragična smrt 4letnega otroka. V hrvaški vasi Krašković je kuhal kmet Ivan Kovač slivovko. Prekuhane slive je nosil v veliko jamo na dvorišče, ki ni bila ograjena. Njegov 4letni sinček Josip je padel v jamo in se tako opeknel, da je bil takoj mrtel.

• Tovarna Jos. Relch sprejema mehko in škrobileno perilo v najlepšo izvršitev.

Kdor hoče svež in zdrav ostati naj popije en do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »Franz Josefove grenčice«. Zdravniška poročila iz bolnišničnih svedočijo, da radi pijejo »Franz Josefovo« vodo zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolcu, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odjaja. »Franz Josefove grenčice« se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vljudno naznanjam, da sem OTVORILA salon damskih klobukov

v pasazi palače »Viktoria«
LJUBLJANA, Aleksandrova cesta št. 4
ter zamorem cenjenim damam postreči s klobuki zadnjih novosti. — Za obilen obisk se priporoča

MIRA KLOPČAR

Iz Ljubljane

— Iz Zahvala angleških študentov. Zupan mesta Ljubljane je prejel iz Westminstera od g. Edith Rutschera, Institut za sociologijo, dijaška skupina sledečo zahvalo: »Pravkar sem se vrnil v Anglijo in Vam pišem, da se v imenu cele partije študentov zahvalim Vam in vsem drugim, ki so nam skupaj napravili tako tople sprejem v Sloveniji. Imeli smo zelo prijeten praznik in smo zelo hvaležni za toliko dobrot, katerih smo bili deležni. Odnegli smo s seboj zelo vesele spomine in upamo predvsem na mnogo takih posetov Vaši krasni deželi.«

— Iz K jubileju gosp. Ivana Hribarja. V našem večeršnjem članku o 80letnici g. Ivana Hribarja je netočna vest, da je dovršil jubilar svoje gimnazijske študije na nižji gimnaziji v Ljubljani, kakor je rečeno v biografskem leksikonu. V resnici je dovršil odnosno moral dovršiti študije kot šestdesetlet novomeške gimnazije, kjer je ustanovil dijakom višjih 4 razredov te gimnazije slovensko čitalnico in jih navduševal za vseslovensko orijentacijo pri bodočem njihovem življenjskem delu.

— G. Današnji živilski trg. Danes je bilo na trgu vsega v izobilju. Dovo na trg je bil tako velik, da je moralo tržno nadzorstvo branjeve in prodajalce, ki niso dobili več prostora na Vodnikovem trgu, dirigirati k mesarskim stojnicam v šolski dvored. Kakor prejšnje dni, je bilo tudi danes mnogo sadja vseh vrst in razne kvaletete. Precej grozdja so zopet pripeljali kmetje iz Bele Krajine, prodajali so izabelo po 3 Din kg, črno in boljše grozdje do 6 Din. Velik je bil tudi dovoz jabolk, ki so jih prodajali po kakovosti do 5 Din kg. Maksimalno določene cene za jabolka in hruške na Vodnikovem trgu so od 2—6 Din. Tudi nekaj gob so prinesli kmetje iz bližnje okolice na trg, cene so bile običajne, 10 Din za kg ali pa merica 3—4 Din. Na zelenjatem trgu je bilo vsega dovolj in je bila zelenjava davi razmeroma poceni. Cene vsem živilom so bile drugače stabilne. Na trgu je bilo davi izredno živahno.

— Iz Regulacija Gradaščice. Nasproti Kladezni ulici je v delu opaž za betonske stopnice do vode, kar je bilo nujno potrebno; sicer sta oporna zidova na obeh bregovih od trnovskega mostu do Zalokarjeve zatvornice gotova. Na desnem bregu je napravljena škarka od trnovskega mostu pa do ovinka pod Gorupovo ulico. Tu grade škarko že tudi na levem bregu. Pri novem mostu na koncu Groharjeve ulice je v delu opaž za betonski zid in škarko. Dela pri trnovskem mostu so v polnem razmahu. Kamnoseki so zaposleni na obeh bregovih. Betonski obok nad strugo je gotov. Pri Tenentevi stavbi opaž za betonski temelj nove železobetonske brvi.

— Iz Regulacija Ljubljane. Na Grudnovem nabrežju je brežina nad opornim zidom lepo izravnava, na Krakovskem nasipju je pa brežina v delu od Šentjakobskega mostu navzgor proti zatvornicam. Na Gallusovem nabrežju in na Bregu sta oporna zidova narejena, z napravo brežin pa še niso pričeli. V strugi je še dosti holvice, a bagra ni več, da bi jo urno znošil na bregova. Pri tromostovju dela hitro napredujejo. Na novi desni most so že pripeljali betonske stopnice, ki bodo vodile do podzemskih stranišč. Železna ograja ob desnem hodniku na starem mostu je odstranjena ter polagaio nove robnike. Opaž izpod novega levega mostu so tudi že podrti. Dograditi pa je še zid med mostom in desnim bregom. V strugi pri Šentpeterskem mostu se le po malem dela.

— Iz Obnova hiš. Zidarji imajo še vedno dosti dela bodosi pri obnovah stavb, bodisi pri obnovi starih poslopj. Tako dobivata lično zunanost Pred Škofijo dvonadstropni hiši št. 10 in 11 g. Josipine Jančarjeve. Na vogalu Poljanske in Zrinskega ceste stoji enonadstropna hiša. Jožefiše, last Društva krščanske ljubezni sv. Vincenca Pavlanskega, se zdaj obnavlja na Zrinskega cesti. V Mostah je dalo tovarniško podjetje Saturnus obnoviti in prebeliti veliko dvonadstropno hišo tik južne železnice. To in obe Jančarjevi hiši renovira stavbno podjetje G. Tönnies. Jožefišče pa inž. stavbnik Fran Tavčar.

— Iz Prvovrstni štalerski riling z vinskega vrha Jeruzalem po 16 Din liter, cvček iz Gadove peči po 14 Din liter — toči gostilna V. JELOČNIK, Rožna dolina. 65

— Iz K jutrišnji Deteljini slavnosti v Moravě vozijo naslednji avtobusi: prvi ob 7.30, drugi in tretji ob 8.30. Vsi izpred Figueva.

— Iz Ceneje nego v razprodaji in pri tem je prvovrstno blago za plašče, obleke, zimske suknje in vso ostalo manufakturno nabavite pri znani tvrdki NOVAK na Kongresnem trgu (nasproti nunske cerkve).

— Iz Pouk živih jezikov (francoščine, angleščine, nemščine, španščine, italijanščine) v skupinah in za posameznike. Poučujejo kvalificirane učne moči. Prijavit se ob 6. do 7. zvečer Beethovnova ulica 7, pritličje. Vodstvo: Prof. S. Guinot-Jeras.

— Iz »RANGO« zvočni kulturni vefilim bo predvajala ZKD v Elitnem kinu Matici danes ob pol 3. uri popoldne in jutri ob 11. uri popoldne. Čarobni film »Rango« je posnet v džungli in pragozdu okoli Sumatre ter nam predstavlja najrazličnejše živalstvo in bujno tropično rastlinstvo tega daljnega otoka. Občudovanja vredni so prizori, ko nastopajo tigri, opice, bivoli, pantri itd. Nihče naj ne zamudi tega res krasnega, zabavnega in poučnega filma.

— Iz Manjše zidave. Vojaško oskrbovališče ob cesti tik dolenske železnice okraj Vodmatskega mostu ima več večjih in manjših objektov. Eno izmed priličnih poslopj so zdaj vzgradili v enonadstropno stavbo. Kadar bodo stene ometane in notranji prostori urejeni, bo poslopje izročeno svojemu namenu. Zidarska dela izvršuje stavbnik inž. Josip Dedeč.

— Iz SPD Osrednji odbor sporoča prijavitelcem in interesentom za avtovožnjo Ljubljana—Tržič, da je naročeni avtobus, radi premalega števila udeležencev odpovedan.

— Iz Uradne ure za pisarno Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani so določene takole: dopoldne od pol 9. do 12. in popoldne od pol 3. do 5. V soboto od pol 9. do pol 1.

— Iz Citraški krožek »Vesna« prične zopet z rednimi vajami v ponedeljek, dne 21. septembra t. l. na Drž. ženskem učiteljsku v Ljubljani. Istotam sprejema učence krožkov zborovodja g. Emil Mesgolič, ki poučuje temeljito po najboljši metodi.

— Iz Plesna šola »Jenke« otvori letošnjo sezono 1. oktobra v svoji stalni dvorani »Kazine« — »Zvezda«, kjer se bodo vršili dnevno večerni tečaji in posebne plesne ure. Vse informacije do 1. okt. pisмено na naslov: Jenko — Gospodstva c. 14, p. zneje v Kazini. Društva in klubi, ki žele zasebno plesno šolo, naj blagovolijo pravočasno javiti. 473-n

— Iz Mestna zastavljalnica bo imela redni dražbi februarja zastavljenih predmetov in sicer za dragocenosti (zlatino, srebrno itd.). 6. oktobra, efekte (perilo, obleko, stroji itd.) pa 12. oktobra t. l. od 15. ure dalje v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15. — Opozarja se, da se v zastavo sprejemajo le taka koleša, za katere se lahko izkaže nabava z računom.

— Iz Avtobus k Sv. Ani pri Tržiču za ljubljanske izletnike jutri dne 20. t. m. ob 6. uri jutraj izpred kavarne Evrope k otvoritvi nove planinske poti Tržiške podružnice je radi nezadostnih prijav odpovedan.

— Iz Francoske tečaje zopet odvarja za odrasle s 1. oktobrom t. l. Francoski institut. Pouk bo v Ljubljani na moškem učiteljsku na Resljevi cesti in sicer: I. tečaj za začetnike ob ponedelkih in četrtek od 18. do pol 20. ure, predava g. prof. Južnič; II. a tečaj ob torkih in četrtek od pol 19. do pol 20. ure, predava g. prof. dr. Novak; II. b tečaj ob sredo od pol 19. do pol 20. predavatelj isti; III. a tečaj ob petkih od pol 19. do pol 20. ure, predavatelj isti. V III. b tečaju pa predava francosko slovnico v francoskem jeziku odnosno vodi konverzacio g. J. Bele ob ponedelkih in četrtek od pol 19. do pol 20. ure. Objekovalci tečajev plačujejo mesečno po 20 dinarjev naprej, lahko pa obiskujejo za to ukovino več tečajev. Prijave sprejema od 23. septembra dalje vsak dan od 19. do 20. ure g. A. Dolenc, služitelj zgoraj omenjenega učiteljskega. Prijavi se lahko tudi po dopisnici.

— Iz Glasbeno šolo otvori tudi letos Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani. Vpisovanje vsak dan v društvenih prostorih v palači Delavske zbornice, I. nadstropje, I. vhod, do 25. septembra t. l.

— Iz Ljubljanska oblastna strelska družina obvešča svoje članstvo, da priredi 18. okt. na vojaškem strelišču tekmovalno streljanje, za katero so že pripravljene izredne lene nagrade. Da na bodo imeli streli možnost priravit se za tekmovalne in pri istem dobiti čim lepše nagrade, se bodo vršile ob nedeljah 20. in 27. t. m. ter 11. oktobra strelske vaje na vojaškem strelišču. vsakokrat od 8.30 do 11.30. Vabimo članstvo, da pride omenjene dneve sigurno olnostevlino in točno k vaim.

— Iz Čevljarskega mostu več ni, toda tvrdka M. LEITGEB poleg njega še trdno stoji in bo napravila v nedeljo razstavo najnovejših ročnih del, pregrinjaj, zaves in blazin. Neveste, ne zamudite prilike in ogledite si jo!

— Iz Prihodnja številka »Zborov« prinese štiri mladinske pesmi p. H. Sattnerja, ki izidejo v ponatisku kot pesebna izdaja »Zborov« povodom 80letnice rojstva nestorja slovenskih skladateljev. Izdaja se lahko naroči pri upravi »Zborov«, dobi se pa tudi v vseh večjih knjigarnah.

— Iz Služkinje, pozor! Začetkom oktobra otvorimo III. kuharski tečaj za služkinje. Pojasnila daje in prijave sprejema vsak delavnik od 9. do 11. vodstvo šolske kuhinje Nj. Vel. kraljice Marije. Prečna ulica 2. 477n

NOGAVICE ŽIGOM

K LUC

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejše!

Z Jesenic

— Danes in jutri gostuje Šentjakovski gledališki oder z dvema izbornima veseloigrama »Revna ko cerkvena miš« in »Bunbury«. Današnja predstava prične ob 20. uri, jutrišnja ob 15. uri. Pred obema predstavama govori g. Danilo Bučar o tem: »Kulturno delo odr v desetih letih«. Vstopnice so pri g. R. Mežiku. Posetite! Zunanji posetniki imajo v nedeljo popoldne dobre železniške zveze na vse strani.

Pri krojaču.

— Slišai sem, da vam je moj sin že tri leta dožan za obleke.
— Da. Ali ste prišli poravnat račun?
— Ne, rad bi si dal delati občevo pod istimi pogoji.

Palača hranilnice dravske banovine

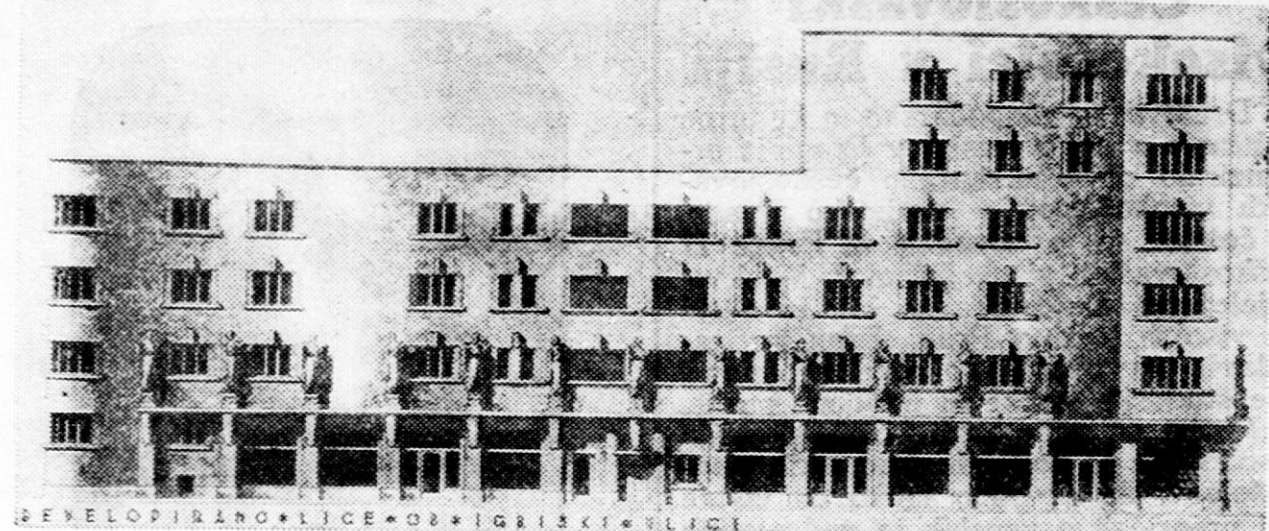
V palači bo 24 stanovanj — Gradbeni stroški bodo znašali okrog 5 milijonov dinarjev

Ljubljana, 18. septembra. Za pred tedni smo poročali, da namerna Hranilnica dravske banovine v Ljubljani, oziroma njen Pokojninski sklad graditi na križišču Igriske in Simon Gregorčičeve ulice, odnosno v trikotju med obema ulicama ter dramskim gledališčem novo moderno stanovanjsko palačo, ki bo spadala med najmodernejša poslopja našega mesta.

Res se je Hranilnica dravske banovine odločila za ta načrt in je za 10. t. m. raz-

2 stanovanj za samce. V prvem, drugem in tretjem nadstropju bodo po 2 dvosobni, 2 trisobni in 1 štirisobno stanovanje, v četrtem eno samsko, 2 dvosobni, večja in manjša terasa, 2 pralnici, 2 likalnici in velika sušilnica za vso hišo.

V petem nadstropju bo eno samsko stanovanje. Vsa stanovanja bodo imela elektriko, plin, vodovod in telefon, stavba, ki bo prav za prav zgrajena v dveh zvezanih traktih, bo imela dvojne stopnišče, 2 osebnih in

pisala prvo javno pismeno ofertno licitacijo za oddajo gradbenih in drugih del. Licitacije so se udeležili mnogi ljubljanski stavbniki in stavbna podjetja, končno je pa Hranilnica oddala zgradbo nove palače kot najnižjemu ponudniku stavbniku g. Miroslavu Zupanu, ki je zgradil lani Trgovski dom, nedavno Gostilničarski dom na Privozu in še celo vrsto drugih lepih poslopj.

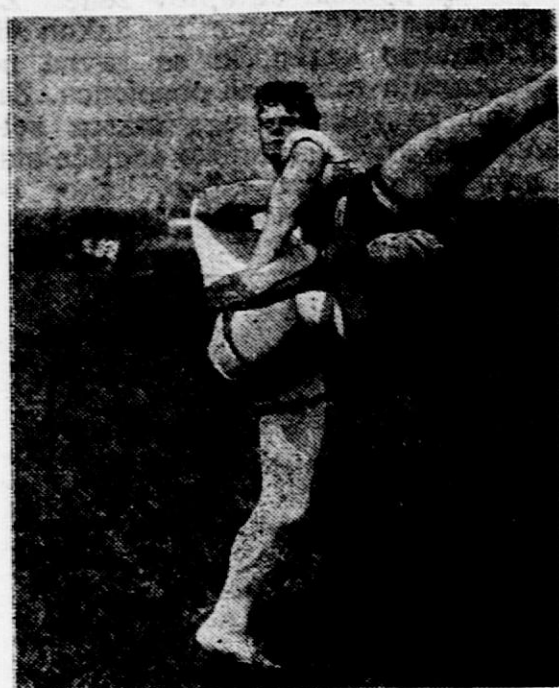
Iz načrta, ki je delo domačega inž. arh. g. Hermana Husa, je razvidno, da bo nova palača impozantna, deloma štiri, deloma petnadstropna stavba z mnogimi lokali in stanovanji. V pritličju v frontni Igriske ulice bodo 4 lokali, pod njimi pa skladišča. Vsa nadstropja so rezervirana za stanovanja, ki jih bo 24 in sicer: 12 dvosobnih, 7 tri- in 3 štirisobna, poleg tega pa bosta še

2 tovarni dvigali. V fronti proti dramskemu gledališču bo stavba štiri-, v fronti proti Simon Gregorčičevi ulici pa petnadstropna.

S kopanjem temeljev so pričeli že 10. t. m. in deloma že betonirajo tla za temelje. Z novo palačo bo zazidana ves stavbni kompleks v tem delu mesta in bo stavba, ki bo priključena prejšnji palači hranilnice, zaključila celoto, na drugi strani je pa s tem zopet storjen velik korak naprej k ublažitvi stanovanjske krize, ki je v Ljubljani še vedno občutna.

Koliko bo veljala nova palača, še ni točno znano. Samo zidarska dela so preračunana na okroglo 2.500.000 Din. Gradbeni stroški bodo znašali okrog 5 milijonov Din.

pa živcem publike in šampionom prav nič ne škoduje. Drugače je pa stvar resna, saj so borili sami profesionalni prvaki. Če so naši kulturni vzorniki stari Grki uživali pri pogledu na razgibanost orjaških teles, zakaj bi tega ne smel današnji svet. Seveda je pa razlika, kdo rokoborbo gleda in kako jih gleda. Na eni strani je lahko največji esteta, ob njem pa takoj najbrutal-

nejša surovina. Med njima tudi večkrat stoji perversnost, ki se izraža v drhtenju nosnic.

Snoči so nastopili štirje pari. Najprej sta se premetavala Prohaska, surovo obtesana klada in gibčni Francoz Krause. Čeprav tehta Prohaska malenkostnih 130 kilogramov, vendar tudi z najsurovejšimi pripomočki, ki so izzivali viharje živčanja, ni mogel spraviti gigantsko silnih francoskih ramen na tla in borba je ostala neodločena. Krause ima čudovito tehniko in se bori kavalirsko kot pravi Francoz.

Naš veliki Kop se je malo poigral s sedmograškim prvakom Milovanovičem in ga ljubko se smehljaje že v četrty minuti položil na desko. Razlika v teži je pač prevelika, čeprav je tudi Milovanovič odličen rutiner.

Za kiparja res lepa figura je Italijan Travallini, ki se je boril z lažjim, a prav tako stasitim Sturmom po vseh pravih klasičnih rokoborbe. Boj je bil v resnici užitek, ker se je v teh razgibanih masah izražala tudi eleganca. Borba je bila precej izenačena in je končala neodločeno. Občinstvo brez razlike načel je borca nagradilo s simpatičnim aplavzom.

Stari ruski kolos Romanov je imel za nasprotnika mladega in silno okretnega Bavarca Rainerja, ki se mu pozna, da je bil popreje dober bokser. Pri tej borbi je bilo največ zanimivih momentov, kjer pa tehniška sposobnost ni uspela napram orjaški sili Rusa, ki je šele ob koncu tretje runde z dvojnimi nelsonom izčrpal Rainerjeve moči in ga položil.

Drevi nastopijo pari Sturm - Romanov, Kop z Američanom Beckom, Rainer proti Milovanoviču in Travallini - Krause, ki se bosta borila do končne odločitve.

Hipe, posoda za pecivo

Novost, ki je ne smejo prezreti kavararni, restavraciji, hotelirji, delikatesne trgovine, slaščičarne, gostilničarji, itd.

Koliko se piše o higijeni po raznih knjigah, strokovnih listih, časopisih in dnevnikih, kako se trudijo razna društva za širjenje higijene, za zdravje in blaginjo ljudstva. Vseposvoda čitamo o zdravju, da smo dolžni varovati ga itd. Prirejaljo se nešteta predavanja o tem, razstave, ki nam nazorno prikazujejo, da so ravno muhe najnevarnejše živalice za prenašanje bakterij. V šolah se uče otroci, kako se je treba varovati te nadleže, ki obleže vso nesnago in da si je treba pred vsako jedjo umiti roke. Za pokončavanje muh vise že v vsaki hiši s stropov muholovke.

Vse stremi za podaljšanjem človeškega življenja, ki se je pa povprečno v resnici podaljšalo samo s tem, da se ravnamo po raznih navodilih, ki jih predpisuje higijena.

In vendar je žalostno in neverjetno, da se v javnih lokalih še vedno pasejo muhe po kruhu. Na trgu je strogo prepovedano dotikati se živil, premalo se pa gleda na to po javnih lokalih. V gostilni dobiš kruh ali pecivo na krožniku in si izbereš, potem, ko si otipal že vse, kar ti je po volji. Do biš sicer tudi gostilne, kjer ti prinese kruh zavrt v papirno vrečico — kruh vzameš iz

En dan iz življenja Špelice

2 Zajtrk

Izborno zajtrk ji diši, Ker njej se prav nič ne muči. Saj v kuhinji perica močna Brez truda in potu, poskocna Opere naglo vse perilo, Uporabljajoče „Albus Milo“.

Ko je gospodinja izročila perici perilo in potrebno količino Albus-Mila, gre lahko mirnim srcem po svojih vsakdanjih opravkih. Pomirjena je, ker ima zavest, da opravi Albus-Milo v pralnici kar najbolje svojo nalogo. Perica pa pere z veseljem, ko vidi, da postane perilo z lahkoto snežnobelo in čisto, a tudi njene roke posveži uporaba

ALBUS MILO

vrečice, vrečico pa pustiš na mizi, nakar jo natakari ali natakari zopet uporabi za drugega gosta.

Clovek se mora res čuditi, da ni za to bolje poskrbljeno.

Edino sredstvo za higijeno v tem pogledu je torej aparat, v katerem je spravljen kruh, oziroma pecivo tako, da se ga dotakneš s posebej za to prirejenimi kleščami.

In ta aparat je nov patentiran izum »Hipe«. Vsak izum mora biti, ako hoče biti praktičen in hoče odgovarjati svojemu namenu — primitiven. In to je ravno »Hipe«. Primitiven je, ali zato tako konstruiran, da vidiš tisto, kar pride v tvoja usta in tvoji želodec in tvoji krvni obtok, natančno pred seboj. Aparat »Hipe« je lična in naravnost dekorativna naprava iz kovine, ki se da lepo čistiti, z elegantnim pokrovom in lepim podstavkom. Skozi celotno vidiš kruh, oziroma pecivo, ki si ga z očmi natančno lahko ogledaš in izbereš, potem ga pa z elastičnimi kleščami lahko potegneš ven.

Nabavite si ta aparat, pa boste videli, da boste zadovoljni vi in tudi gost, ki ljubi snago. Z nabavo tega aparata boste koristili sebi, svojemu podjetju in splošnosti. Z njim boste storili človeštvo veliko uslugo. Ta aparat bi moral biti v vseh javnih lokalih in po vseh privatnih kuhinjah, oziroma v vsakem gospodinjstvu.

Aparat »Hipe« je glede na elegantno in solidno izdelavo zelo poceni. Naročila sprejema:

ALOJZIJ DERGANC,
splošno kleparstvo,
Ljubljana, Gerbičeva ulica št. 7.

Sport

Kolesarske dirke »Sava«

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani je priredilo pred dnevi na sportnem prostoru SK Ilirije kolesarske in motociklistične dirke, čijih rezultati so bili:

Seniorska medklubna dirka: 3 krogi: 1. skupina od 35 do 45 let: 1. Maver (Primorje) 2:02, 2. Vospemir (Primorje), 3. Mahnič (Sava). — 2. skupina od 45 let naprej: 1. Florjančič 2:11, 2. Vodiškar, 3. Batelj (vsi Sava).

Juniorska dirka Save: 5 krogov: 1. Škoda 3:30, 2. Stražišar, 3. Križar.

Damska medklubna dirka: 3 krogi: 1. Slamič Dragica (Sava) 2:35, 2. Zamen Minika (Triglav), 3. Pimat Ljudmila (Sava).

Juniorska medklubna dirka: 1. semifinale: 5 krogov: 1. Faninger (Poštel, Maribor) 3:14, 2. Krušič (Primorje), 3. Redenšek (Disk, Domžale). — 2. semifinale: 5 krogov: 1. Grabec (Primorje) 3:23, 2. Kešič (Primorje), 3. Lampič (Ljubljana). — Finale: 10 krogov: 1. Grabec (Primorje) 6:47, 2. Faninger (Poštel, Maribor), 3. Redenšek (Disk, Domžale), 4. Sme (Disk).

Glavna dirka Save, 15 krogov: 1. Gjorgjevič 12:31, 2. Škoda, 3. Stražišar.

Dirka v vreči s kolesi, 1 krog: 1. Zanoškar, 2. Kosmina, 3. Krušič (vsi Primorje), 4. Čermelj (Sava).

Glavna dirka podobora Ljubljana, 15 krogov: 1. Grabec (Primorje) 10:14, 2. Čihlar (Sava), 3. Krušič (Primorje).

Pošteva dirka: 1. Faninger (Poštel, Maribor), 2. Zanoškar (Primorje), 3. Čihlar (Sava).

Motorna dirka s Sachs motorji, 10 krogov: 1. Trampuš 6:47, 2. Batič, 3. Rozina (vsi Sava).

Glavna medklubna dirka: 1. semifinale: 5 krogov: 1. Grabec (Primorje) 3:21, 2. Faninger (Poštel, Maribor), 3. Krušič (Primorje), 4. Sme (Disk), 5. Čihlar (Sava). — 2. semifinale: 5 krogov: 1. Rozman (Perun, Maribor) 3:14, 2. Redenšek (Disk), 3. Oblak (Veloc, bat, Ljubljana), 4. Zanoškar (Primorje), 5. Kosmina (Primorje). — Finale: 20 krogov: 1. Rozman (Perun, Maribor) 13:38, 2. Grabec (Primorje), 3. Faninger (Poštel, Maribor), 4. Redenšek (Disk, Domžale).

Vse dirke so se izvršile v najlepšem redu. Občinstvo je z največjim zanimanjem sledilo dirkam in dirkačem ponovno burno aplavdiralo. Posebno veliko pozornost je vzbudila dirka v vreči s kolesi, ki je bila pri nas prvič izvajana.

Radionročram

Nedelja, 20. septembra. 9.30: Prenos cerkvene glasbe; 10: Versko predavanje; 10.30: Humek: Izdelovanje sadnega vina; 11: Salonski kvintet; 12: Čas, dnevne vesti, plošče; 13.30: Prof. Pengov: Nekaj važnih pripomb k reji srebrolake listice; 16: Magistrov kvartet izpod Šmarne gore; 16.45: Thoma: »Lokalna železnica« (šentjakovski gledališki oder); 20: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu; poročila jugosl. prvaka dr. Milan Vidmar; 20.30: Koncert delavske godbe »Zarja«; 21.30: Operetna glasba, izvajata salonski kvintet; 22.15: Poročila in časovna napoved; 22.35: Lahka glasba, izvajata salonski kvintet; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 21. septembra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18.30: Plošče; 19: Prof. Pengov: Beljakovine v rastlinski tovarni; 19.30: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu; poročila dr. Milan Vidmar; 20: 100-letnica Faradayevih odkritij. Sodeluje princ Valeski in veliki odkester BBC (prenos iz Londona); 22.15: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Torek, 22. septembra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18.30: Salonski kvintet; 19.30: Dr. Franc Veber: Sociologija in etika evangelijev; 20: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu; poročila dr. Vidmar; 20.30: Prenos iz Zagreba; 22.30: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 23. septembra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18.30: Salonski kvintet; 19.30: Literarna ura: Ob 100 letnici rojstva Frana Levstika: Levstikov življenjski boj (dr. A. Slodnjak); 20: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu; poročila dr. Milan Vidmar; 20.30: Klavirski večer, izvajata Risa Karavadin-Kurof; 21.15: Salonski kvintet; 22: Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Profesionalne rokoborbe v Ljubljani

Rokoborbe so šele v začetnem štadiju, vendar je pa zanimanje za nje že veliko

Ljubljana, 19. septembra. Čeprav tudi sinoči večer pomeni le še začetek velikih mednarodnih rokoborb, ki jih je organizirala SK Ilirija, vendar je bila velika unionska dvorana še precej dobro zasedena in smo med obiskovalci opazili tudi že precej naše inteligence. V glavnem seveda je bila na galeriji naša sportna mladina, zlasti smo pa med publiko opazili naše najkrepkejšie zastopnike tradicionalnih borbenih mesarjev, ki so se kakor otoki dvigali med množico zastopnikov natakarskega in brivskega stanu ter drugih tako muskuloznih obiskovalcev. Seveda se tudi naš nežni spol zanima za plastično lepoto razgibanih mišic.

Precej po določenem začetku je prikorakalo na oder 9 mesnatih kolosov. Svetilo se kakor poltrani bron in nehoti jih človek primerja z žrebcom kralja Petra

pred rotovžem. Mišice so tako ogromne, kakor bi bile te mase energij stilizirane po vseh pravih modernega kiparstva. Oder bobni pod majajocimi se koraki in mešajo se trikolore vseh držav. Vsi superlativi moči in sile oblede pred bavarcem Rainerjem, Sedmogradčanom Milovanovičem, avstrijskim velikonom Prohasko, Francozom Krausejem, proporcijoniranim Italijanom Travalinijem, Američanom Beckom, pravim ruskim medvedom Romanovim, elegantnim Nemcem Sturmom in že znanim junakom Pero Kopom, ki s ponosom brani ugled naše trobojnice. Po večini so atleti srednjih let, le ruski medved že sivi in tudi Prohaska se po sivih lasih poznaajo leta.

Pričetek je tak kakor vedno. Hropenje, pihanje in surovost, da se publika vname k izrazom simpatij in k tulečim protestom. Malo teatra mora biti in malo togote, ki

A. S. Jakovlev:

Uboge vdove

To je ena izmed tragedij naše dobe: številna neenakost moških in žensk. V vsej Zvezi socialističnih sovjetskih republik je 4.000.000 žensk več kot moških. V naši vasi jih je 296 več.

Težko je reči, težko slediti, kaj počenjajo vse te ženske, ki ne gredo v par. Teh 296 žensk pa vidijo pri nas vsi ljudje na vasi, vsi jih imajo pred očmi, mnogo se o njih govori, vsa vas se zanima za njihovo življenje, jezi se na nje, jih obsoja in zagovarja...

— Kakšno dekle je bilo to! Skromno, marljivo, in kam je vse to izginilo? Tu se vidi, kaj se pravi imeti moža!

— Kaj se je s kom spečala?

— Inu, spečala se je, spečala, to je že res, toda mar je ona kriva? Med temi 296 prekomernimi ženskami v naši vasi je 179 vdov. Svetovna vojna, državljanska vojna in lakota so pobrale mnogo mož. In glej ta tragični, neve, so največ krive, da je v našem vaspreskrbljeni preostanek po njih, te vdovskem življenju vse narobe.

Povsem v redu je in to pravico imajo, da hoče vsaka iztrgati kruti usodi vsaj ščipec svoje lastne, majčkene sreče. No-

va rodbina? Toda od kod vzeti za nje može, ki jih niti za dekleta ni dovolj?

Pred vsako izmed teh 179 je stopilo (in morda stoji še zdaj) usodno vprašanje:

— Kaj početi?

In vsaka teh 179 vdov odgovarja na to vprašanje drugače, kakor je pač njen temperament.

Glej, tu stoji skupaj tri bajte, strehe in plati so že močno razjedeni. Na strelah raste trava. Okna so se že povesila. Videti je, da že davno ni hodil okrog teh bajt gospodar s sekuro in žago v rokah. Trohno se jih prijemlje.

— Kdo prebiva v teh bajtah?

— Vdove! Ena je izgubila moža tega in tega leta, druga malo pozneje. Njihove kosti so že davno strohnele, uboge vdove pa še vedno čakajo, še vedno upajo...

— Ali žive dobro?

— Dobro! Komaj se za silo preživljajo. Ena ima sinčka, drugi dve sta brez otrok...

Videl sem te vdove. Proti večeru se zbero vedno na klopi pred srednjo bajto, dolgo sede in molče. O čem bi ti govorile? Saj nimajo o čem. Že davno so se o vsem pomenile.

Res so na svetu še vedno razne vojne, razni izumi, odkritja in druga taka

ropotja. Toda te tri se bodo vedno sestajale proti večeru na klopi in bodo molče čakale. Kaj jih briga vse to? One imajo samo svojo žalost, strte so, trohne tu, skratka — vržene so čez krov.

In glej, tu blizu njih je bajta, kjer je vsak večer polno življenja. Okna so lepo razsvetljena. Tudi v nji prebiva vdova, toda o nji pravijo sosede:

— Spečala se je ta babnica, pošteno se je spečala, ne zna se premagovati.

Ta vdova je uredila v svoji bajti zavetišče za pijance in razuzdanke. Pri nji se vedno poje in kriči, večkrat se tudi stepo. V vaškem sovjetu so mužiki že večkrat preračevali vprašanje: — Kako ukrotiti to našo Lazariho? Toda težko je ukrotiti Lazariho, ki lahko počenja v svoji bajti, kar hoče. Če pa le poskusi ta ali oni »dopovedati ji«, ga naneže Lazariha tako energično in s takimi izrazi, »da nas bog varuj« in »kdo bi se z njo ukvarjal«.

Večina menda drži s pohlevnimi, žaljočimi vdovami. V Rusiji so res čudni kraji. V saratovski guberniji sam videl dokaj veliko vas, ki ji pravijo mužiki iz sosednjih vasi vdovska, ker prebivajo v nji same vdove. »V vsaki bajti ti čepi vdova. Izvzemši fantiče, tam sploh ni moških«.

Zdaj naletite pogosto na »vdovske

naselbine, blizu vasi Kurilovke v saratovski guberniji je celo »vdovska komun«. Statistika nam kaže, da je samo v Donski oblasti zdaj 40.000 vdov.

Toda v teh polkih vdov — mirnih, sprijaznjenih z usodo, žalujočih — je mnogo takih, ki si prav energično prizadevajo priboriti si vse pravice. To je puntarski del, da se tako izrazim.

V vasi ti je uveljavljeno ta puntarski živelj med vdovami čisto novo navado — po-
— a, ki ga pred vojno sploh nismo poznali. Imeli smo najrazličnejše sestanke in ženske, toda kaj takšnega —
— na, kaj ta

Vdove so začele s tem in dekleta so se jim pridružila. In zdaj gre ta reč takole: Ko je delo na polju končano, najame skupina deklet, 10 do 15, za sestanke čez zimo od te ali one vdove ali mužika celo bajto. Vsako dekle prinese gospodarju ali gospodnji dotične bajte 2 puda moke, 2 puda krompirja, 5 funtov masla, primerno količino drv, petroleja itd. Potem se pa zbero v bajti trikrat na teden ali pa tudi večkrat. Takih, za sestanke najetih bajt je v vasi okrog petnajst. Fantiče hodijo s harmoniko od hiše do hiše in iščejo, kje so »čednejša« dekleta, kje jih sprejmo čim

prijazneje... Kolika sramota, kolikšno razočaranje je za dekleta, če jo mahnejo fante naprej k drugi hiši. Zapojo in zavriskajo pred hišo, potem pa hajdi naprej. V takih primerih so dekleta zmožna vsega, samo da zadrže fante

Sam predsednik vaškega sovjeta mi je bridko potožil:

— Današnjih deklet človek kar ne more spoznati. Saj kar odkrito vabijo fante: F

— Res da ne vabijo vsen, največ samo izbrane, svoje. Do pozne noči prepevajo in plešejo.

Štirikrat sem že spravil pred vaški sovjet vprašanje, kako boriti se proti takim pojavom. Toda kako? Hoditi po hišah in razganjati sestanke? To bi pomenilo kršiti stare običaje, a težko je tudi ujeti trenutke.

Kaj pa roditelji, boste vprašali? Ti gledajo na to dokaj hladnokrvno. Prosim vas, saj so roditelji že davno napravili križ čez današnjo mladino. »Nočejo nas ubogati? Dobro. Sami bodo obžalovali!« In če vpraša zdaj oče svo-

Milijarde med možem in ženo

Roman bivšega bratislavskega veleposelnika, ki mu je ameriški milijonar prevzel ženo

Predlanskim se je vršila na Dunaju glavna obravnava proti 34letnemu češkoslovaškemu državljanu Tiboru, bivšemu baronu de Abaleroth, zaradi izsiljevanja in nevarnih groženj. Obtožnica, ki je dosledno zanimal vsako krivdo, so na odredbo predsednika med razpravo odvedli iz dvorane, ko je zahteval, naj njegovo izpoved o pričevanju advokata dr. Rubina v celoti protokolarajo. Razočarano je smatrala za dokazano, da je bil Tibor Arpassy, bivši veleposelnik in milijonar na Slovenskem, 15. junija 1928 ožigal z lepo 26-letno Dunajčanko Berto Doro Breuer. Že 18. julija 1928 ga je pa žena zapustila in odpotovala v Pariz. Čez nekaj časa se je vrnila, toda Tibor Arpassy je doživel ob koncu istega leta finančni polum in zato ga je žena znova zapustila ter se odpeljala domov na Dunaj.

Z Dunaja je sporočila svojemu možu po advokatu dr. Rubinu

da se hoče ločiti.

Tibor Arpassy, ki je imel svojo ženo zelo rad, pa s tem ni bil zadovoljen in se je takoj odpeljal na Dunaj. Tam so ga pa aretirali in obtožili, da je hotel pod grožnjo umora izsiliti od svoje žene preključitvene tožbe. Advokat dr. Rubin je bil za pričo in njegovo izpoved je označil Arpassy za krivo. Poleg tega je bil Arpassy obtožen, da je nevarno grozil vodnici svoje žene Greti Stihovi. Ta čas se je mudil na Dunaju Američan Jacques Maurice Sulce, član in reprezentant Morganovega bančnega trasta, ki je imel nalogo sondirati gospodarske razmere v Avstriji. Od njegovega poročila je bilo odvisno ali dobi Avstrija posojilo ali ne. Borzna poročila so zadrževala, da gre za posojilo v znesku 150 milijonov dolarjev.

Razumljivo je, da je bil Mr. Sulce v Avstriji v velikih časteh. Mož ni odšel zaman iz Kolomeje v Galiciji v novi svet. Jacques Maurice Sulce (čitat Sülk) ima sedaj pod palcem več milijonov dolarjev. Star je sicer že 65 let, pa je še vedno zelo podjeten in rad se ozre po lepem dekletu. Na Dunaju se je seznanil z Berto Arpassy in kmalu sta bila dobra prijatelja. Njen mož, ki je prispel na Dunaj v začetku predlanskega leta, je kmalu zvedel, da ima žena ljubavno razmerje z bogatim ameriškim židom.

Ločiti se ni hotel od nje in kot dokaz, da je nastal odpor njene žene šele, ko ji je začel dvoriti Sulce, je poslal dr. Rubinu tri pisma, ki mu jih je bila pisala žena še v decembru 1928. Žena mu piše zelo nežno in podpisuje se kot »Tvoja ljubica Teddy«. Dr. Rubin je povabil Tibora Arpassyja k sebi, da bi se pomenila, kaj storiti. Ko je Arpassy predlagal, naj povabi advokata tudi njegovo ženo, mu je slednji obljubil, da pošlje po njo in poslal je moža za pol ure v kavarno. To se je zgodilo 27. februarja 1929. Arpassy je odšel na ulico, kjer sta stopila k njemu dva gospoda in ga v imenu zakona aretirala.

V obtožnici je bilo rečeno, da je vdrl Arpassy 20. februarja v dunajsko stanovanje svoje žene in zahteval od nje, naj umakne tožbo na ločitev zakona. Ko je njegovo zahtevo odklonila, jo je baže vržal na divan in kričal nad njo, da mu do življenja več ni, da ustrelji njo in sebe. Med obravnavo je Arpassy vse to zanikal. Trdil je, da sploh ni vedel, da je njegova žena že vložila tožbo na ločitev zakona. Tožba bi morala biti vložena v Bratislavi, kamor sta bila zakonca pristojna in kjer sta se tudi poročila. Dr. Rubin je kot priča trdil, da je poklical na pomoč policijo zato, ker mu je Arpassy v pisarni grozil. Nasprotno je pa Arpassy trdil, da je dr. Rubin poklical policijo že poprej. Pozneje se je pokazalo, da je bilo dr. Rubinovo pričevanje res krivo. Tibor je bil obs-

jen na 1 leto težke ječe in ničnostna pritožba je bila zavrnjena. Šest mesecev, ki so minili med vložitvijo in odklonitvijo ničnostne pritožbe, je prebil Arpassy v preiskovalnem zaporu. Vsega je presedel v avstrijski ječi 18 mesecev.

Ko je prišel iz ječe, se je začel pogovarjati za rehabilitacijo. Lani v septembru je prišel v Bratislavo in vložil na državnem tožilstvu

tožbo proti samemu sebi.

Formalno se je obdolžil vsega, za kar je bil obsojen v Avstriji, da bi prišla njegova zadeva pred češkoslovaško sodišče, ki mu je Arpassy bolj zaupal. Uvedeno je bilo kazensko postopanje in te dni je bila končana trikrat odgojena glavna razprava in sicer pred senatom delegiranega praškega sodišča v Bratislavi. Arpassy je bil

obtožbe v vsem obsegu oproščen.

Sodišče je utemeljilo oprostitelno razsodbo takole: Zakonsko življenje Arpassyjevih je bilo do konca l. 1928. srečno in sicer največ po zaslugi moža, ki je odpuštil svoji ženi, da mu je pobegnila v Pariz. Tja jo je bila mahnila za svojim bivšim ljubčkom Marsandonom, poklicnim kvartopircem. Marsanden je bil zaigral svoj denar in v stiski je brzojavil Arpassyju, ki je bila poročena šele mesec dni. Prosil jo je, naj pride k njemu, češ, da mu je že dolgčas po nji. In res se je takoj odpeljala v Pariz.

Arpassy je bil pripravljen odpustiti svoji ženi tudi njeno razmerje z ameriškim milijonarjem, toda samo pod pogojem, da se takoj vrne v Bratislavo. O nezvesti ženi je prišlo tudi na dan, da je nekaj časa celo

stanovala pri bogatem ameriškem stricu,

ki ji je podaril krasen avtomobil in dragocen nakit. Arpassy sam si je hotel v februarju 1929 z veronalom končati življenje. Napisal je oporoko, v kateri je zapustil vse svoje premoženje ženi. Pred dunajskim sodiščem je nezvesta žena trdila, da njen zakon itak ni veljaven, ker je bila vanj prisiljena baže v odvetniški pisarni dr. Reimanna. Češkoslovaško sodišče je od dr. Reimanna pod prisego zvedelo, da Berte Dore Breuer sploh nikoli ni videl in da je govoril prvič z Berto Arpassy, ko je bila že dva meseca poročena. Obravnava v Bratislavi je tudi pokazala,

da stoji za vso dunajsko obravnavo milijoni ameriškega žida in milijarde Morganovega trasta.

Ko je prišel Tibor Arpassy iz ječe je začel iskati svojo ženo. Prijavljena ni bila nikjer. Misleč, da hoče odpotovati v Ameriko ali pa da je že odpotovala, je izposloval v notranjem in zunanjem ministrstvu prepoved, da ne sme nobena oblast izdati njegovi ženi potnega lista za Ameriko. Te dni je pa dostavila pošta Tiboru Arpassyju, ki biva sedaj v Parizu, zelo kuriozno pošiljko. Gre za resno mišljeni spis kakor izpred operetnega sodišča. Na kuverti je natisnjano: City of Reno. Office of the Mayor Reno Nevada. Mesto Reno se preživlja s tem, da nudi za 30.000 dolarjev domovinsko pravico vsam Američanom, ki se hočejo ločiti.

Ta karikatura sodišča je uradno pozvala češkoslovaškega državljanja, naj pride na razpravo o ločitvi njegovega zakona. Razprava se bo vršila na zahtevo Berte Dore Arpassy, ki dolži svojega moža, da 12 mesecev sploh ni skrbel za njo. Če pa Tibor Arpassy v 30 dneh ne prispe v Reno,

bo zakon ločen po njegovi krivdi. Tako enostavno se pa lahko zakon razdere samo v tem famoznem ameriškem mestu, kajti druge ameriške države ne priznavajo nevadskih ločitev. Na Češkoslovaškem sklenjen zakon se more razdreti samo na Češkoslovaškem.

jo hčerko: »Kje si bila?« — mu odkrito, brez najmanjšega strahu odgovori:

— Morda mislite, da bi kazalo prirediti dostojne zabave. To je težko, glavno bi bilo dati mladini novo moralno oporo, ustvariti novo moralo. Stara je že pokopana, razpadla je, nove pa še nimamo.

— A posledice tega

— ljudje pred sodišče. Seveda vsega tega nimajo na vesti ti sestanki

Take reči so se dogajale tudi prej. Toca glavno, kar je grozno, je to lahkomišelnost razmerje do ženske med mladino, deloma pa tudi med mlajšimi možmi. To je žal novo, tega prej ni bilo. Kaj bi se človek čeramil z njimi, če jih je pa toliko? Tu je začetek vsega zla, če hočete vedeti.

O tej razuzdanosti se zdaj mnogo govori. Razuzdanec je pri nas povsod mnogo, pretirano svobodno razmerje do ženske bje v očeh. Nekaj je treba storiti, naju je treba izhod iz te slepe ulice. Toda kaj in kako? Kdo ve?

Mlada vdova iz vasi T. — energična in podjetna ženska — se je odpeljala oni dan v mesto in se vrnila z možem... Kitajcem. Vsa vas se je mesec dni držala za trebuh od smeha. Potem so se pa navadili. Kitajec se je imenoval Sun-Min-Li. Njuna so njegovo ime seveda

Zanimivo je vprašanje, kako je prišla podjetna dunajska lepota v Ameriko. Morala je imeti ponarejen potni list in češkoslovaška policija je ameriško o tem tudi obvestila. Nedvomno pošljejo ameriške oblasti Arpassyju nazaj. Ker ameriški kazenski zakon na pozna pojma »ugrabitve« čje ne gre za pravo nasilje, je bila vložena proti J. M. Sulcu kazenska ovadba zaradi »alienation«, kar pomeni odtujitev žene. Za take primere določa ameriški zakon visoko denarno kazen, ki se ravna po premoženjskih razmerah obsojenca. Zadeva bo za zaljubljenega starca zelo draga, kajti kupiti ameriško sodišče stane najmanj dvakrat toliko, kakor bo znašala kazen, ki jo odmeri sodišče.

General Douglas Mac Arthur, šef generalnega štaba ameriške armade, se je udeležil velikih jesenskih manevrov francoske armade

452krat je daroval kri

V Parizu je društvo pod predsedstvom vojvodine d'User, ki organizira v vseh večjih bolnicah službo transfuzije krvi. Predlanskim so napravili v Parizu 220 transfuzij, lani pa že 787. Najraje da svojo kri na razpolago Raymond Briez, ki so mu že 452krat puščali kri. Brieza lahko torej po pravici imenujemo: svetovni šampion transfuzije krvi. Ima pa tudi že velik krog hvaležnih prijateljev, ki jim je pomagal s svojo krvjo v bolezni ali pa jih je morda rešil celo neizogibne smrti. Vsi, ki jim je žrtvoval svojo kri, so seveda iz dna duše hvaležni.

Včasih dobi Briez za svojo kri skromno nagrado, od siromašnih bolnikov pa noče sprejeti niti beliča. Ameriške klinike so mu ponudile 20.000 dolarjev, če bi jim hotel biti s svojo krvjo na razpolago leto dni. Toda Briez preveč ljubi Pariz, da bi ga zapustil. Pravi, da so najboljši in najbolj napeti trenutki njegovega življenja oni, ko vidi bolnika, ki je bil z eno nogo že v grobu, pa se začne po transfuziji krvi hitro popravljati in se mu vračajo moči. Odkodnina za transfuzijo se ravna po starosti. Pri odraslih doseže tudi 900 frankov.

Sir P. Cunliffe-Lister, trgovinski minister v angleški vladi

Fantje, ki ne morejo najti nevest

V severnem delu Palestine, v arabskem mestu Rabulus, žive še sedaj ostanki pred davnimi leti številnega naroda, ki ga lahko po pravici smatramo za najstarejši še živeči narod. To so žalostni ostanki plemena Samaritanov, ki spadajo v skupino palestinskih Izraelcev. Samaritanci niso zapustili zemlje svojih prednikov že nad 3.000 let, vso to dolgo dobo se niso pomešali z nobenim sosednim arabskim, židovskim ali katerikoli drugim plemenom, temveč žive še vedno tako življenje, kakršno je bilo življenje njihovih prednikov pred 3.000 leti. Posledica te konzervativnosti je, da so ostali ostanki Samaritanov z

narodnem pogledu čisti, na drugi strani jim pa preti vedno hujša nevarnost, da izumro.

Izumiranje bi se dalo preprečiti samo s križanjem in mešanjem krvi z drugimi narodi. Plemo šteje samo še 175 pripadnikov in vsem se pozna sledovi degeneracije. Skrajna sila je pripravila te potomce Samaritov izneveriti se staremu običaju prednikov in iskati neveste pri drugih narodih. Veliki svečenik Samaritov je odpotoval v Jeruzalem, da bi izposloval 47 samaritskim fantom zdrave židovske neveste. Dvomljivo je pa, da bo kaj dosegel, kajti verska nasprotstva so prevelika in nobeno židovsko ali arabsko dekle ne čuje ničesar vedeti o samaritskem ženinu. To je menda edini primer na svetu, da fantje zamenjajo neveste.

Češkoslovaški visokošolci v Rusiji

Društvo za gospodarsko in kulturno zблиžanje z novo Rusijo v Pragi je organiziralo prvo ekskurzijo češkoslovaških visokošolcev v sovjetsko Rusijo. V četrtek se je odpeljalo iz Prage 17 češkoslovaških visokošolcev v Moskvo. Udeleženci ekskurzije so bili izvoljeni na visokih šolah v Pragi, Brnu in Bratislavi, zastopane so vse narodnosti, vse študijske stroke in politične struje. V Rusijo so odpotovali češkoslovaški visokošolci na povabilo sovjetskih visokošolcev, da se bodo lahko na lastne oči prepričali o uspehih in nedostatkih ter o mogočem razmahu in gospodarskem napredku SSSR, kakor je rečeno v vabilu.

To je prva ekskurzija evropskih visokošolcev v sovjetsko Rusijo in omogočena je bila po sporazumu med sovjetskimi in češkoslovaškimi oblastmi. Ekskurzijo, ki bo trajala tri tedne, vodi tajnik Društva za gospodarsko in kulturno zблиžanje z novo Rusijo ing. Bohumil Přikryl.

M. Miklas, ki bo 18. oktobra ponovno kandidiral za avstrijskega zveznega predsednika

Mohamedova srajca

Dinastija Saravaku v severozapadnem delu Bornea, pripeljana tja pred dobrimi sto leti iz Anglije, je edina te vrste na svetu, kajti drugi maharadžje niso belokožci. Bodoča vladarica te države Dayang Muda, hči angleškega inženirja in politika sira Waltera Palmera, je zanimiva tudi zato, ker ima v svojih rokah eno najznamenitejših relikvij mohamedanskega sveta, namreč srajco preroka Mohameda. Ta srajca je izginila med bolnim pohodom Vahabov iz Perzije, kjer je skozi stoletja posvečeval največjo božjo pot Šijtov. Celih 150 let so jo pravoverni mohamedani zaman iskali. Pred dobrim letom je prinesla princesi Mudi to znamenito srajco mlada Francozinja Rousseaujeva, ki je pravila o nji zanimivo zgodbo.

Med vojno Vahabov je bil na perzijskem dvoru svetovalec neki francoski diplomat. Ko je bila nevarnost, da zavzamejo Vahabiti glavno mesto in izropajo zaklade, so diplomata naprosili, naj vzame Mohamedovo srajco s seboj v Maršail. To se je zgodilo in relikvija je prišla v neko francosko banko. Na smrtni postelji je povedal dotični diplomat svojemu sinu, kje je shranjena Mohamedova srajca in posvaril ga je, naj bo previden z njo, ker fanatični mo-

K letalniki nesreči pri Ufi. Od spodaj navzgor: starni letalec Le Brix (se je ubil), pilot Doret in mehanik Meslan (se je tudi ubil). Letalo »Trait-d'Union II« se je razbilo

hamedani v takih primerih ne poznajo šale. Diplomatom sin in njegovi otroci so torej zatajili kraj, kjer je bila relikvija shranjena, in šele zdaj, ko je prišla rodbina v denarne stiske, so jo ponudili princesi Mudi.

Ker pa ni avtentičnih dokazov o Mohamedovi srajci, je povabila princesa Muda orientalista Castagnea v Paltova, da relikvijo kot strokovnjaka pregleda. Castagne predloži izsledke svojega proučevanja narodopisnemu kongresu, princesa Muda pa izda sporazum s Paltovim o tej relikviji knjigo, »Orientalna legenda«. Zlata Mohamedova srajca je vsa popisana s citati iz korana. Citati so pisani z zakrivljeno bambusovo paličico ali kvelemom in kitajskim tušem. Tu in tam so temne lise, ki izvirajo po mnenju pravovernih mohamedanov od človeške krvi.

K. Faistekner, pušč v Avstriji. Zgoraj vođa Heimwehra dr. Pfirmer, spodaj knez Starhemberg.

Steviosid — novi sladkor

Francoška raziskovalca M. Bridel in R. Lavieville sta odkrila novo vrsto sladkorja. Ta sladkor se pridobiva iz listov posebne rastline, ki raste v Paragvaju in se imenuje stevia rebaudiana Bertoni. Novi sladkor je po izjavi omenjenih Francozov tristostrat slajši od navadnega sladkorja, ki se izdeluje iz sladkorne pese. V večjih množinah ima novi sladkor še posebno intenziven okus, vendar pa ne tako naprjeten, kakor saharin.

Tako intenzivno sladkost, kakor jo ima novi sladkor, je bilo mogoče doseči doslej samo umetno, kakor je to pri saharinu, ki pa ne more veljati za sladkor, ker je kemična zmes. Med raznimi vrstami sladkorja je za spoznanja prekosl glede sladkosti sladkor iz sladkorne pese samo sadni sladkor (laevulose). Novi sladkor se imenuje steviosid in obstoja iz grozdnega sladkorja in neke snovi brez okusa, ki jo nazivajo steviol.

Najstarejši ameriški bandit umrl

Te dni je umrl v Cannon-City v Koloradu najstarejši prebivalec ondote kaznilnice in najstarejši ameriški razbojnik vobče, Allen Downen. Zloglasni razbojnik je bil star 83 let in obsojen je bil na dosmrtno ječo. V 90 letih preteklega stoletja je bil strah in trepet vseh ameriških farm na samem in celo v Mehiko je zahajal na svojih roparskih pohodih. Znani so bili posebno njegovi triki s »črno prikaznijo«. Na konja je imel privezan okostnjak, ki si ga je izposodil v bolnici, zakrit s črnim plaščem in širokim klobukom. Konja s »črno prikaznijo« je poslal navadno na kraj, kamor so takoj prihitali od nasprotne strani prebivalci farm, sam je pa s svojo tolpo z druge strani napadel in oropal farmo.

Zanimivo je bilo, da se konj ni dal nikoli ujeti in celo iz lasa se je vedno izmotal ter vrnil k svojemu gospodarju. Downena so zgrabili leta 1894 pri vlovu v banko v Ford Georgu-Pointu. Tam je ustrelil tri stražnike, ukradel 110.000 dolarjev in pognal banko z dinamitom v zrak. Na begu je pa zagledal žensko, ki mu je bila tako všeč, da jo je vzel s seboj. Bila je pa vohunka in postala mu je usodna. Pregovorila ga je, da se vrni v Georg-Point in tam so ga hoteli farmarji linčati. Policija je morala napeti vse sile, da ga je rešila in prepeljala sedemkrat obstreljenega v bolnico, kjer je ležal dve leti. Večkrat je hotel pobegniti, pa se mu ni posrečilo. Leta 1896 je bil obsojen na dosmrtno ječo.

TAKI SO OTROCI.

—Kaj ti pa pride na misel, srček, da hočeš imeti zopet novo punčko? Saj je stara še čisto dobra.

—Jaz sem tudi še čisto dobra, pa si mi vendar kupila sestrice,

Emile Gaboriau:

38

Vampirji velemesta

Roman

Karle!

Se nočoj moram imeti 100 tisoč frankov in samo Tebe lahko prosim, da mi jih posodiš, ne da bi se mi bilo treba bati, da bodo zlobni jeziki raznašali mojo sramoto.

Ali moreš zbrati v dveh urah toliko denarja?

Od tega, ali bo Tvoj odgovor trdil ali nikalen, bo odvisno, ali bom rešen ali pa si prestrelim možgane.

Morda se vam bo zdelo čudno, da se tako dobro spominjam, kaj je bilo na raztrganem papirju napisano, toda gotovo je vam znano, da so v življenju stvari, ki človeku ne gredo iz spomina.

Toda nadaljujmo. Pod temi vrsticami je bil podpis veleindustrija, splošno znanega, skoraj znamenitega, ki ga je bila usoda baš pahnila v krizo, v kateri lahko izgubi človek svoje imetje, čast in življenje hkrati.

Lahko si mislite, kako me je vse to presenetilo. Pozabil sem takoj na svoje križe in težave, mislil sem samo nanj. Toda sredi vsega tega mi je že začel dozorevati v mislih pekleniški naklep. Ali bi se ne dal izbiti kaj iz te ugrabljenosti? Vstal sem in stopil po adresu. Čim sem se vrnil na svoje mesto, sem našel pri vratih pisma na list papirja, potem sem pa poiskal v adresarju veleindustrijev naslov in odšel.

Ta nesrečni je stanoval v rue de la Chaussee d'Antin. Nad pol ure sem se izprehajal pred krasno hišo, v kateri je stanoval. Je še živ? Mu je odgovoril prijatelj Karel trditelno? Slednjič sem se odločil in vstopil. Sluga v livreji me je energično zavrnil, češ, da me gospod ne bo hotel sprajeti, ker je z rodbino baš pri večerji.

Lakajeva grobost me je razjezila. — Čujte, — sem mu dejal, — če hočete preprečiti težko nesrečo, pojdite takoj k svojemu gospodu in mu povejte, da mu prinaša siromak koncept pisma, ki ga je malo prej napisal v kavarni Lamblin.

V svojem ogorčenju sem izgovoril to zahtevo tako odločno, da je sluga takoj ubogal. Na veleindustrija je morala vplivati ta vest porazno, kajti sluga se je ves prestrašen takoj vrnil in mi dejal:

— Pojdite hitro... gospod vas pričakuje!

Odvedel ali bolje rečeno potisnil me je v velik, krasno opremljen kabinet. Sredi kabine je stal veleindustrijev, bled in srđit.

— Vi ste pobrali koščke koncepta, ki sem jih vrnil pod mizo?

Pričikal sem in mu pokazal koščke njegovega pisma, naluščene na list papirja.

— Koliko hočete za to pismo? — me je vprašal. — Dam vam tisoč frankov.

Prisegam vam, gospodje, da se nisem bil napotil k veleindustriji z namenom prodati mu to tajno. Pismo bi bil lahko našel kdo drugi in ga zlorabil. In to sem hotel povedati nesrečnemu možu, nič drugega. Hotel sem mu povedati, da mu prinašam pismo nazaj, da mu hočem storiti uslugo, za katero naj mi stori protiuslugo s tem, da mi posodi petdeset ali sto frankov...

Da, to sem mu hotel povedati; toda videč, kako ravna s menoj, me je obšla divja jeza in odgovoril sem: Zahtevam dva tisoč frankov!

Odprl je predalec, vzel iz ogromnega svežnja bankovcev dva in mi ju zalučal v obraz, rekoč:

— Evo ti, lopov, tu je tvoja nagrada!

Mascarot je govoril zelo razburjeno. Kdo bi slutil, da se more ta poosebljena hladnokrvnost tako razvneti?

— Ne morem vam povedati, — je nadaljeval, — kakšne občutke sem imel v hipu, ko mi je vrnil v obraz to ponižujočo in nezasluzeno žalitev. Izgubil sem glavo in bogme, če bi bil storil v tistem hipu zločin, bi ne bil odgovoren za nj. In priznam, da je malo manjkalo, da se nisem spozabil tako daleč. In še nikoli ni gledal nihče na svetu smrti tako blizu v koščeni obraz kakor ta mož. Na njegovi mizi je ležal katalanski nož, ki se rabi za odpiranje pisem. Pograbil sem ga in že sem hotel zamahnuti, ko mi je roka omahnila pri pomenu na ljubico, umirajočo zaradi pomankanja dobre hrane. Vrgel sem nož proč in ves zbehan sem pobegnil... Čim sem stopil na ulico, me je spekla strašna zavest, da držim v roki tista dva prokleta bankovca. Pekla sta me v roki kot žerjavica. Hitel sem v najbližjo menjalnico, kjer mi niso dali za bankovca zlata — leta 1843. je bilo zlato redko! — temveč dve težki vrečici srebrnikov... Videč me prihajati domov, sta mi prihitela prijatelja proti in me hotela objeti, pa sem ju pahnil od sebe in zakričal: Nazaj! Nazaj! Nisem vajen več vreden! Po teh besedah sem jima vrnil pred noge vrečici s srebrniki. Ena se je pretrgala in srebrniki so se zatrikali na vse strani. Moja ljubica je slišala žvenket, dvignila je glavo in vzkliknila žarečimi očmi: Denar, mnogo denarja! Zdal se najdemo do sitega, rešena sem!...

Moja prijatelja mišta bila taka, kakršna sta zdaj: groza ju je obšla in odskočila sta od mene misleč, da je denar zločinskega izvora.

— Ne, to ni zločin, sem ju potolažil. Tiste noči nismo zatisnili oči, dragi

markz. Ko se je zdanilo, smo še vedno sedeli za mizo, polno steklenic. Sklenili smo bili napovedati vojni človeški družbi, prisegli smo, da si bomo na vse načine prizadevali priti do premoženja. Zasnovali smo strašno tajno organizacijo.

XVIII.

Hoteč pustiti Paula in Croisenoisa pod silnim dojemom te zgodbe se je začel Mascarot izprehajati po kabinetu. Kmalu se je pa obrnil k markizu rekoč:

— Upam, gospod markiz, da mi oprostite ta dolgi in neizogibni uvod. To je romantična stran te zgodbe, da se tako izrazim. Zdal pa poslušajte resnično, praktično stran.

Tiste noči, ki sem vam jo že opisal, gospod markiz, smo nasilno pretrgali vse vezi morale in časti. A načrt, ki je bil izšel v celoti iz moje glave, vam

lahko razložim tako, kakor sem ga razložil pred dvajsetimi leti svojima prijateljema.

Gospod markiz, gotovo je vam znano, da poleti, ko že pritiska vročina, ni nobene čeznje, v kateri bi ne bilo črva. Najlepše, najbolj rdeče in na videz najbolj sveže so baš tiste, ki jih razjedajo črvi. Tako nekako je tudi v naši rafinirani, pokvarjeni družbi; ni rodbine, ki ne nosila v svojem naročju skrivne rane, bolezne tajne. Zdal si pa mislite človeka, ki so mu vse te tajne znane. Mar bi tak človek ne bil vladar sveta? Ali bi ne bil močnejši od najmočnejšega vladarja? No torej, sklenil sem bil postati tak človek...

— To, kar mi tu pripovedujete, je čisto navadno izmišljanje, gospod! — je vzkliknil Croisenois ogorčeno.

Mascarot se je pa samo ironično priklonil.

Pred odločitvijo o reformi koledarja

Na konferenci v Ženevi, kjer se zbera v oktobru zastopniki 50 držav, bo padla odločitev o uvedbi leta s 13 meseci

Društvo narodov je sklicalo vse države na mednarodno posvetovanje o ponovni ureitvi gregorijanskega koledarja in nad 50 držav ima že svoje strokovne komisije, ki se bavijo s tem vprašanjem. Posvetovanje bo v oktobru v Ženevi. Sedanjemu koledarju po pravici očitajo neenako dolžino mesecev, četrtletij in polletij. Naš koledar ima več slabih strani, ki močno ovirajo v poslovanju zlasti trgovski svet, sodišča itd. Temu se pa da napraviti konec z uvedbo mesecev po 28 dni z enim preostalom dnevom »letnega počitka«, z določbo, da naj imajo v tednu vsa fiksna data v vsakem mesecu in s sklepom svete stolice o stalnem datu velike noči, ki bi po predlogu pravoslavne cerkve in protestantovskih cerkva odpadla vedno na nedeljo po drugi soboti v mesecu aprilu.

Izmed vseh predlaganih razdelitev leta se zdi najprikladnejši in najbolj praktičen predlog, ki priporoča 13 mesecev z enakim številom dni, vsak mesec bi imel enako število dni istega imena in enako število delovnih dni. Datanje bi bilo praktično: Vsak mesec bi se začel na nedeljo in s prvim, prva sobota bi bila 7., druga 14., tretja 21., četrta pa 28. v mesecu. Slabe strani tega predloga so v tem, da se število trinajstih mesecev ne da deliti z 2, 3, 4, 6, 12, da bi četrtletja in polletja ne imela števila polnih mesecev in da bi pomenila reforma zelo komplicirano izpremembo v dosedanj računski, mezni in statistični praksi. Po ocenitvi vseh prednosti in slabih strani, ki se pojav-

ljajo v predlaganih reformah koledarja, se je izrazilo 58% vseh udeleženi glasov za predlog 13 enakih mesecev. Za leto s 13 meseci se zavzemajo Zedinjene države, Francija, Brazilija, Poljska, Španija, Češkoslovaška, Jugoslavija in Portugalska. V izbihi med letom z 12 in 13 meseci koleba Nemčija, Anglija in Argentina, proti reformi koledarja so se pa izjavile Italija, Nizozemska in Madžarska. Na konferenci v Ženevi bo padla odločitev o definitivni uvedbi leta s 13 meseci.

Gre za ugotovitev, ali je gospodarsko in socialno ugodno izpremeniti dosedanje razdelitev leta, obenem je pa treba določiti, kdaj in kako naj nastopi reforma. Od držav, ki se še niso odločile, in od onih, ki so se izjavile proti reformi, je dobil odbor za reformo koledarja zagotovilo, da bodo tudi one priznale in sprejele reformo, če jo sklene večina zastopanih držav.

Pri presojanju reforme koledarja pa ni mogoče prezreti stališča cerkve. Cerkevne oblasti v splošnem niso proti reformi. Od anglikanske cerkve ni pričakovati odpora, katoliška in pravoslavna cerkev sta pa izjavili, da z dogmatičnega stališča nimata nobenih pomislekov. V kolikor gre za datum velike noči, vidimo v krščanskih državah prizadevanje, da bi se uvedel fiksni datum in cerkvam naj bi se prepustilo, da se o njem sporazumejo. Studijski odbor pri Društvu narodov jim bo predlagal kot najprimernejši datum nedeljo po drugi soboti v aprilu.

S tem bi bile odstranjene stalne zmede pri določanju velikonočnih praznikov, zlasti v vzhodni Evropi, zapadni Aziji in severni Afriki, kjer je prebivalstvo krščansko in židovsko. Vprašanje datiranja velike noči je pa tudi glavni razlog, zakaj se katoliška in pravoslavna cerkev nista zedinili na enem koledarju. Iz respekta do cerkvenega stališča bodo povabljeni na konferenco Društva narodov tudi zastopniki cerkve kot »opazovalci«. Pričakovati je, da bodo tudi druge pomembnejše verske skupine, kakor budisti, konfucianisti, židje in muslimani uredili svoje praznike po splošnem načrtu novega leta. Izmed teh skupin se najbolj upirajo letu s 13 meseci židovsko ortodoksni krogi in severnoameriški adventisti. Njihov glavni pomislek je, da se v stalnem koledarju, kjer bo vedno en dan »odveč«, en dan v letu pa prestopen, njihov »sabbath« ne bo ujemal z dnevom, ki ga smatrajo za sedmi dan ustvarjenja. Zato je odbor pri Društvu narodov določil eno sejo svojega zasedanja v to, da bodo lahko povedali svoje pomisleke rabini in zastopniki adventistov.

Priprave za reformo koledarja so v tesni zvezi s petimi različnimi dosedanjimi koledarji: z gregorijanskim, ki se rabi v zapadni Evropi, z julijanskim pravoslavni cerkva, ki koraka v razdelitvi leta 13 dni za gregorijanskim, z muslimanskim, čigar začetek se računa od »hedžre« (Mohamedovega bega) in ki je za 11 ali 12 dni krajši od evropskega leta, z židovskim, ki ima zdaj 12, zdaj zopet 13 mesecev, in končno s koptskim. Poleg tega so razlike v določanju časa med Evropi in Arabci. Arabci namreč računajo dnevni čas od jutranje zarje.

Najliberalnejše je v tem pogledu stališče Kitajske, ki se je brez omejitve in takoj izjavila za reformo, kakor jo je predložil stalni odbor pri Društvu narodov kot najbolj praktično sredstvo, kako priti do solidarne in univerzalne enote v merjenju skrivnostnega elementa, ki mu pravimo čas.

Po novem koledarju bi se ujemal vsak mesec z letošnjim februarjem. Začetek bi se z nedeljo kot dnem 1. in končal s soboto kot dnem 28. Vsaka nedelja bi imela datum 1., 8., 15. in 22., vsak ponedeljek pa 2., 9., 16. in 23. Tako bi bilo tudi z drugimi dnevi. Novi mesec, za katerega predlagajo ime »sol« (solnce), bi obsegal vse dneve s sedanjim datumom 29., 30. in 31. pripadajočih mesecev. Iz tega osnutka lahko vsak sam izvaja vse posledice za naše gospodarsko in socialno življenje. Lahkoverni ljudje najbrž ne bodo zadovoljni s »trinajstico« nove razdelitve leta. Praznovanje o »trinajstici«, ki je razširjeno po vsem krščanskem svetu, je obsojil l. 1929 že sedanji papež Pij XI. in zato ni nobenega razloga, da bi se pravoverni katoličani ne mogli sprijazniti z reformo koledarja, ki je tako velikega praktičnega pomena.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo — Najmanjši oglas 5—

HIŠO Z GOSTILNO
in mesarijo v Mariboru takoj prodam ali oddam v najem. — Vprašati: Studenci, Kralja Petra cesta št. 51 pri Mariboru. 2633

URE POPRAVLJA
renovira — večletno jamstvo — Fran Korošec, urar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 55/1, vhod Vidovdanska cesta št. 1. 2634

CINOVNIK
dobrom plačom in pravom na mirno, krščanin, 35 god. star, vlastitim, lepo uredjenim stanom in posjedom želi ozbiljno poznanstvo radi ženidbe. Ne treba mi miraz, nego mila, vjerna supruga, dobra domaćica. Pisma sa potpunom adresom pod »Plemenit karakter« na upravo »Sl. Narod«. 2627

V STIČNI
pri kolodvoru, v novozgrajeni hiši (1930) takoj oddam petmestno stanovanje s kuhinjo in shrambo, ali 2 stanovanji, prizemno in v I. nadstropju. Lepa prilika posebno za zobozdravnika, ker je ves okraj navezan sedaj na Novo mesto ali Ljubljano. — Pojasnila daje lastnik Ivan Eržen v Stični. 2634

Modroce
peresnice, žimnice, otomane, divane ter vsa tapetniška dela izvršuje po najnižjih cenah
F. Sajovic,
LJUBLJANA, Stari trg št. 6

Hočete k FILMU?
Pišite na: Interfilm Studio-Gesellschaft Berlin-Lichterfelde W. 26. 2631

Cenik sadnih dreves
Debelca z razvito krošnjo v raznih vrstah: jabolka: visoka debelca kom. 12.— Din, polvis. kom. 10.— Din; hruške: visoka debelca kom. 14.— Din, polvisoke kom. 12.— Din; črešnje in višnje: visoka debelca kom. 14.— Din, polvisoke kom. 12.— dinarjev; slive: visoka debelca kom. 10.— Din, polvisoke 8.— Din; rinke: visoka debelca komad 12.— Din, polvisoka 10.— Din; breskve: visoka debelca kom. 12.— Din, polvisoka kom. 10.— Din; breskve (piramide) 6.— 8 Din. — Opis vrst sadja kakor tudi cenik ostalega drevoja in grmičja pošljemo na zahtevo zastoj.

Vočarska škola »Viktorija«, Lovrečina, z. p. Vrbovec
Ribiške potreščine
vedno v zalogi
F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg.

Vallet Expres
LJUBLJANA, Stari trg št. 19
za jesensko sezono
otvorjen

Lika, kemično čisti z najmodernejšimi sredstvi, ki blagu ne škodujejo. Garderobo popravi, tudi obrne, na željo modernizira po zadnji modi. Vsaka obrnjena obleka se popreje kemično očisti. Prsni žep se umetno zakrpa. Likanje Din 18, obračanje Din 300. — Izvršba v 24 urah. — Na zahtevo se pošlje po garderobo in dostavi na dom. 2611

PORTUGALKA
in krvave klobase se dobe vsako soboto in nedeljo v gostilni Marije MAVER, Jegličeva cesta št. 5. — Za obilen obisk se priporoča Marija Maver, gostilničarka in posestnica. 2637

Malinovec
pristen, naraven, na malo in veliko prodaja
tekarna Dr. G. PICCOLI,
LJUBLJANA, Dunajska c. 6.

Trami
tesani se dobavljajo po Din 200 m³, franco Ljubljana,
Naročila pod »Trami 2576« na upravo »Slov. Narod«. 2588

POSESTVO
hišo z dvema sobama, kuhinjo, kletjo, delavnico, lep sadni vrt in njiva, primerno za obrtnika, posebno ključavničarja, sraven črnomlja, prodam. Pojasnila daje Drago Satošek, Črnomelj št. 12. 2632

Na ražnju pečeni prašički in Portugalka

iz Krškega se dobi v nedeljo »PRI KONJČKU« v Hrdečkega vasi.
MARIJA PREPELUH.

SLIKE ZA LEGITIMACIJE
izvršuje najhitreje
foto **Anton Mancini**
Rožna dolina pri Ljubljani, podružnica: Jesenice na Gor.

UDALA BIH SE,
jer sama ne mogu voditi svoje gospodarstvo. Tražim supruga, koji voli gospodarstvo i koji bi mi dobrim gospodarstvom imetak povečao. Izvrstna sam domaćica, skromna, mlada, kršćanka iz posjedničke porodice. Od svog bračnog druga ne želim bogatstvo, nego karakter i dobro srce. Ponude sa cijelom adresom pod šifrom: »Sretan brak« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Klavirji!
pianini
Kupujte na obroke
od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Höpfl, Stingl original, ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik
Aleksandrova cesta št. 7 (vokal Beethovne ulice)
Najcenejša posojevalnica.

Vsa pleskarska in soboslikarska dela
izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ
družba s o. z.
pleskarstvo in soboslikarstvo
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

500 DINARJEV TEDENSKO
plačamo zgornjim osebam s številnimi poznanstvi! Perssons, Ljubljana, Poštni predal 307. — Znamko za odgovor! 86/L

NA STANOVANJE
in hrano sprejemamo gospodično 14—18 let staro v bližini Mestnega parka. Graz, Harrachgasse Nr. 3, III. Stock, rechts.

Hotel Miklič
odda 6 zidanih garaž
po nizki mesečni najemlini.

Pozor! Retka prilika!
Vami se pruža da za neverovatno jeftino kupite umjetničke slike, narodno vezivo te keramiku u jugoslovenskoj ornametici. — Posle velike turnee kroz dalm. jadranska kupališta od danas sve umjetničke slike i ostali umjetnički predmeti prodava ce se u 1/2 cene katalogske. Izloženo je preko 2000 umjetničkih predmeta u ogromnoj verandi vrta kavarne Zvezde. — Krasan pregled. — Bezobvezna kupovina. — Otvoreno celog dana. — Ulaz kroz vrtna vrata. — Djaci skola mogu besplatno kopirati narodnu ornamentiku (krupno). — Slobodan ulaz! 26/4

Neprijeten duh ust
je zopr. Zobje slabe barve kvarijo najljepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnilosti ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo, Chlorodont ščetka za otroke, za dame (melhke ščetke), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Leo-Werke A. G., proizvodnja in zastopstvo na Jugoslaviji: Tvorcnice Zlatorog, Maribor. 7

POZOR! POZOR!
Pleskarska in ličarska dela za privatnike in nove stavbe
z najugodnejšimi pogoji izvršuje strokovno
IVAN GENUSSI, pleskar, Ljubljana, IGRISKA ULICA ŠT. 10
Postrežba točna! Cene solidne!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut borzne naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter naka zila v tu- in inozemstvo safe - depozita itd. itd. itd.

Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548. Uroterbran 2706, 2806.

Za damske plašče
Najnovejši vzorci in veliko blago ter
najfinije anglijske in češko blago za
oblike in
zimске suknje
nabavite najugodnejše v specialni
trgovini sukna
Novak, Ljubljana
Kongresni trg št. 15
(nasproti Nunske cerkve)
Prvo vrsto blago in najceneje.

Izdeležijo se naj-
novejši modeli o-
troških vozičkov,
razna najnovejša
dvokolesa, šivalni
stroji in motorji.
Velika izbira. Naj-
nižje cene. Ceniki
franko.

»TRIBUNA« F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozič-
kov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro,
skrbno in po najnižji tarifi

RAJKO TURK

carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9
(nasproti carinarnice). — Revizija pravičnega zaračunava-
nja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije
brezplačno.

Specijelni entel oblek in volan

francoski sistem pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

»BRED« žepni robci — m. Din 2.—. — Namodernejše
vezenje zaves, pregrinjali in perila.

Prva paro-brzolikalnica JOSIP BOC,
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 6
(vis-a-vis hotela Štrukelj)

Edina v Ljubljani, ki Vam po
par minutnem čakanju nudi specielno
zlikano in očiščeno obleko. Ob enem
priporočam svoj znani prvovrstni mod-
ni atelje, kjer si nabavite najboljše bla-
go po zmernih cenah. — Ob nedeljah in
praznikih odprto dopoldne.

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistovolnene
moške in damske blagove

zadnjih novosti za
jesensko in zimsko sezijo
razpošilja starorenomirana zaloga tvorilke sukna
SIEGEL-IMHOF, BRNO
Palackého tř. 12, Českoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najso-
lidnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci
zastonj in poštne prosto.

NAJBOLJŠI
ŠIVALNI STROJI IN KOLESJA
„ADLER“ — „Gritzner“
PLETILNI STROJI „DUBED“ le pri
JOS. PETELINC - LJUBLJANA
ZA VODO
Ček. račun 12.005.
Telefon št. 2913.

V BOJU PROTI JETIKI

je neobhodno potrebna knjiga

Doc. dr. Iv. Matko: Protituberkulozni dispenzar v
službi socialno-higijenske borbe proti jetiki kot
ljudski in kužni bolezni.

Veliko delo, ki obsega 810 strani, velja broširano Din 270.—, vezano 300.—.

Naročila točno izvršuje

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova
ulica št. 3.

Javna dražba

enega umivalnika za brivnico in
enega aparata za sušenje las, bo
dne 21. septembra 1931, ob pol 4
popoldne na Celovski cesti št. 71.

Turisti, lovci, smučarji

vedno bolj zahtevajo samo kvalitetne čevlje.
Na višku so danes v kvaliteti in izdelavi

„Karo“ gojzerji

Zahtevajte cenik od Karo-industrije Maribor,
Koroška cesta št. 19.

Za vse večje kraje oddamo komisijsko ali samoprodajo.

Večja množina

makulaturenega papirja

naprodaj po zelo ugodni ceni

Naslov pove uprava Slovenskega Naroda

Poceni in vendar najboljše je SEVERJEVA OTOMANA

z 32 peresi v sedelu in 4 v
zglavju; velikost 185 x 78
Cena Din 550.— do 850.—, po
izbiri preobleke. — Zahtevajte
vzorce!

Najboljši material!

RUDOLF SEVER. LJUBLJANA.
Marijin trg št. 2.

Cenjeno občinstvo se opozarja na mojo

prvo sprejemnico za barvanje in kemično snaženje

pri krojaču A. PREZELJ, Vošnjakova ulica 4 (preje Cesta na
gorenjski kolodvor). — V krojačnici se popravljajo vsake vrste
snažena in barvana oblačila. Postrežba točna! Cene solidne!

A. PREZELJ, krojač.

A. WAGNER, barvar.

OSVALD DOBEIC

Ljubljana

PRED ŠKOFIJO ŠTEV. 15

priporoča svojo bogato zalogo galanterijskega, kratkega in
modnega blaga po najnižjih cenah.

Velika izbira vseh vrst nogavic, D. M. C. in C. M. S. pred-
metov.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Najboljše violine

strune, citre, tamburice, kitara,
telovadni rogovi ter sploh vse
glasbeno orodje v velikanski izbiri.

ALFONZ BREZNIK,

zapriseženi strokovnjak

Ljubljana, Aleksan-
drova cesta št. 7

Čar in moč cvetlic

1911. Blumenhof, Helligom, Holland. 1931.

Naša splošno znana cvetličarna, slovita po svojih kras-
nih cvetličnih kulturah in udeležbi na razstavah v Antwer-
pen, Londonu in Parizu nudi letos ob svoji dvajsetletnici ob-
stoja svojim cenjenim odjemalcem jubilejsko cvetlično zbirko.

Bogata bo v barvah, vonjave bodo mile.

Naj ob tej priliki nihče ne pozabi počastiti nas z naročili.
Ljubiteljice in ljubitelji cvetlic pa posebej opozarjamo na
omenjeno našo jubilejsko zbirko, ki je sestavljena strokovno-
znanstveno in bodo v njej zastopane izbrane barve, kakor:
rdeča, bela, modra, rumena, roza, vijolična, vijoličasto-mo-
dra in črna.

Pri pošiljavi se vsaka vrsta rastlin posebej ovije in opre-
mi z imenom.

Zbirka bo obsegala:

40 tulipanov, navadnih, in 40 polnih v 4 barvah.
10 hijacint, navadnih, in 10 polnih v 4 barvah; edinstve-
no tako glede barv kakor finega vonja.

15 narcis, navadnih, in 15 polnih v 4 barvah.
25 Crocus ali zimske kraljice, 25 holandskih Iris.
25 Muscarius (zelo ljubke), 30 zvončkov.
10 Madona-lilij, 25 Scilla Siberica.

50 cvetličnih čebulic, prepariranih za sobno kulturo, in
sicer od hijacint, tulipanov, narcis in Crocus (sestava od nas).

Ravnanje s cvetlicami je zelo preprosto in bo opisano v
naših navodilih (v nemškem, francoskem in angleškem je-
ziku).

Pogoji: Naprejšnje plačilo 12 R. M. Povzetje na dom
13 R. M. Nagla pošiljatev blaga po pošti. — Dvojna zbirka
22 R. M. — Za trgovine na debelo posebni pogoji in cene. —
Vsaki pošiljavi dodamo zastonj 10 Pola Negri-telohov (cve-
točih ob Božiču).

ZANATSKA BANKA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE a. d. podružnica Ljubljana

Telefon št. 30—20.

Centrala: BEOGRAD

Daje menične in kredite v tekočem računu obrtnikom,
vsem kreditnim zadrugam, ki posojujejo tudi obrtni-
kom, in lombardira državne vrednostne papirje.

Dunajska cesta št. 31 (Hlša Zidarjevih dedičev)

Glavna podružnica: ZAGREB

Sprejema hranilne vloge z ali brez odpovedi.
Otvorja tekoče in žiro račune. Izdaja kaviče in garan-
cijska pisma.

Račun poštne hranilnice št. 14.003.

Podružnica: Sarajevo

Kupuje in prodaja devize in valute za račun obrtnikov
in obrtnih kreditnih zadrug. Izvršuje vse ostale bančne
posle.

KNJIGARNA

TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI

se priporoča p. n. občinstvu

pri **nakupu knjiig**

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 3

vogal Knafljeve in Šelenburgove ulice